SKLEPI

SKLEP KOMISIJE (EU) 2015/162

z dne 9. julija 2014

o državni pomoči SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN), ki jo je Latvija izvedla za banko Parex

(notificirano pod dokumentarno številko C(2014) 4550)

(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti prvega pododstavka člena 108(2) Pogodbe,

ob pozivu zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi določbami ([1]),

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

1.1 Predhodni ukrepi v korist banke Parex

(1) Latvija je 10. novembra 2008 Komisiji priglasila paket ukrepov državne pomoči v korist banke AS Parex (v nadaljnjem besedilu: banka Parex) za podporo stabilnosti finančnega sistema. Komisija je 24. novembra 2008 začasno odobrila navedene ukrepe ([2]) (v nadaljnjem besedilu: prvi sklep o reševanju) na podlagi zaveze Latvije, da bo v šestih mesecih predložila načrt prestrukturiranja banke Parex.

(2) Komisija je po zahtevah Latvije odobrila dva sklopa sprememb ukrepov pomoči v zvezi z banko Parex s sklepoma z dne 11. februarja 2009 ([3]) (v nadaljnjem besedilu: drugi sklep o reševanju) in z dne 11. maja 2009 ([4]) (v nadaljnjem besedilu: tretji sklep o reševanju).

(3) Latvija je 11. maja 2009 priglasila načrt prestrukturiranja banke Parex. Komisija je 29. junija 2009 ([5]) sprejela predhodni sklep, da priglašeni ukrepi prestrukturiranja pomenijo državno pomoč za banko Parex, pri čemer je izrazila dvome, da bi se lahko ta pomoč štela za združljivo z notranjim trgom. Na podlagi tega se je Komisija odločila začeti postopek iz člena 108(2) Pogodbe in od Latvije zahtevala, naj predloži informacije, potrebne za oceno združljivosti pomoči.

(4) Med 11. majem 2009 in 15. septembrom 2010 sta si Latvija in Komisija večkrat izmenjali informacije in razpravljali o prestrukturiranju banke Parex. V tem obdobju je Latvija večkrat posodobila načrt prestrukturiranja banke Parex.

(5) Načrt prestrukturiranja je predvideval razdelitev banke Parex na novoustanovljeno tako imenovano „dobro banko“ z imenom AS Citadele banka (v nadaljnjem besedilu: banka Citadele), ki naj bi prevzela vsa sredstva glavne dejavnosti in nekatera sredstva sekundarne dejavnosti ([6]), ter tako imenovano „slabo banko“ (v nadaljnjem besedilu: banka Reverta ([7])), ki naj bi obdržala preostala sredstva sekundarne dejavnosti in nedonosna sredstva. Ta razdelitev je bila izvedena 1. avgusta 2010.

([1]) Sklep Komisije SA.36612 – 2014/C (ex 2013/NN) (UL C 147, 16.5.2014, str. 11).
([2]) Sklep Komisije NN 68/08 (UL C 147, 27.6.2009, str. 1).
([3]) Sklep Komisije NN 3/09 (UL C 147, 27.6.2009, str. 2).
([4]) Sklep Komisije N 189/09 (UL C 176, 29.7.2009, str. 3).
([5]) Sklep Komisije C 26/09 (ex N 289/09) (UL C 239, 6.10.2009, str. 11).
([6]) Zlasti donosna posojila posojilojemalcem iz Skupnosti neodvisnih držav (SND), litovsko hčerinsko družbo, podružnice na Švedskem in v Nemčiji ter dejavnost upravljanja premoženja, pri čemer slednje vključuje švicarsko hčerinsko družbo.
([7]) Slaba banka je po razdelitvi 1. avgusta 2010 sprva obdržala ime Parex banka, maja 2012 pa je svoje ime podjetja spremenila v „AS Reverta“.

(6) Komisija je s sklepom z dne 15. septembra 2010 ([8]) (v nadaljnjem besedilu: končni sklep o banki Parex) odobrila načrt prestrukturiranja banke Parex na podlagi zavez latvijskih organov, predloženih 3. septembra 2010.

(7) Na zahtevo Latvije je Komisija s sklepom z dne 10. avgusta 2012 (v nadaljnjem besedilu: sklep o spremembi) ([9]) odobrila spremembe treh zavez iz končnega sklepa o banki Parex. Te spremembe so omogočile: (1) podaljšanje roka odprodaje posojil SND ([10]) do 31. decembra 2014, (2) zvišanje meje zahtev glede minimalne kapitalske ustreznosti, dovoljene za banko Citadele na ravni banke in skupine, ter (3) prenos neuporabljenega omejevanja posojil iz prejšnjih let ob spoštovanju prvotnih omejitev tržnih deležev.

(8) Komisija ugotavlja, da je Latvija 5. junija 2014 izjemoma soglašala, da se ta sklep sprejme v angleškem jeziku.

1.2 **Formalni postopek preiskave**

(9) Latvija je 1. oktobra 2013 priglasila zahtevo za dodatno spremembo končnega sklepa o banki Parex, in sicer za odložitev roka odprodaje dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele ([11]). Med oceno tega zahtevka za spremembo je Komisija ugotovila, da je Latvija bankama Parex in Citadele odobrila državno pomoč, ki presega ukrepe pomoči, ki jih je odobrila Komisija.

(10) Med […] (*) in 4. marcem 2014 sta si Latvija in Komisija večkrat izmenjali informacije v zvezi z navedenimi dodatnimi ukrepi pomoči. Latvija je informacije in dokumente predložila 30. oktobra 2013, 31. januarja 2014 in 4. marca 2014 (vključno z revidiranim načrtom prestrukturiranja banke Parex).

(11) Od 11. novembra 2013 je Komisija prejemala tudi mesečna obvestila o napredku Latvije pri prodaji banke Citadele, katere postopek se je začel oktobra 2013.

(12) Komisija je s sklepom z dne 16. aprila 2014 (v nadaljnjem besedilu: sklep o začetku postopka) ([12]) Latvijo obvestila, da se je po proučitvi informacij, ki so jih predložili latvijski organi, odločila začeti postopek iz člena 108(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Pogodba). Komisija je v sklepu o začetku postopka zainteresirane strani tudi pozvala, naj predložijo svoje pripombe o pomoči, pri čemer se je na ta poziv 23. maja 2014 odzvala ena zainteresirana stran.

(13) Latvija je Komisijo obvestila, da se zaradi nujnosti zadeve izjemoma strinja s sprejetjem tega sklepa v angleškem jeziku.

2. **OPIS**

2.1 **Zadevna družba**

(14) Banka Parex je bila druga največja banka v Latviji in je imela dne 31. decembra 2008 skupna sredstva v višini 3,4 milijarde LVL (4,9 milijarde EUR). Ustanovljena je bila leta 1992. Latvija je novembra 2008 od dveh največjih delničarjev pridobila 84,83 % osnovnega kapitala banke po simbolični skupni nakupni ceni 2 LVL (približno 3 EUR), kar pomeni ukrep državne pomoči, ki ga je Komisija odobrila v okviru prvega in drugega sklepa o reševanju. Latvija je po dokapitalizaciji, odobreni v okviru sklepov o reševanju, maja 2009 s kapitalsko injekcijo v znesku 140,75 milijona LVL dodatno povečala svoj delež v banki Parex na približno 95 %, pri čemer je Komisija ta ukrep odobrila v okviru tretjega sklepa o reševanju.

(15) Evropska banka za obnovo in razvoj (v nadaljnjem besedilu: banka EBOR) je aprila 2009 pridobila 25 % osnovnega kapitala in eno delnico banke Parex. Po razdelitvi banke Parex na dobro in slabo banko leta 2010 ter naknadnih spremembah lastniške strukture so delničarji banke Citadele zdaj Latvija (75 %) in banka EBOR (25 %), delničarji banke Reverta pa Latvija (84,15 %), banka EBOR (12,74 %) in drugi (3,11 %).

([8]) Sklep Komisije 2011/364/EU (UL L 163, 23.6.2011, str. 28).
([9]) Sklep Komisije SA.34747, UL C 273, 21.9.2013, str. 1.
([10]) To so posojila posojilojemalcem in SND.
([11]) Dejavnost upravljanja premoženja je sestavljena iz sektorja upravljanja zasebnega kapitala banke Citadele, hčerinskih družb za upravljanje premoženja in banke AP Anlage & Privatbank AG v Švici.
(*) Zaupne informacije
([12]) Glej opombo 1.

(16) Podroben opis banke Parex do sprejetja končnega sklepa o banki Parex je naveden v uvodnih izjavah 11 do 15 navedenega sklepa.

2.2 **Ukrepi pomoči, odobreni za banki Citadele in Reverta**

(17) Banki Parex je bilo dovoljeno prejeti več ukrepov pomoči, ki jih je Komisija odobrila v okviru prvega, drugega in tretjega sklepa o reševanju (v nadaljnjem besedilu: sklepi o reševanju) ter končnega sklepa o banki Parex.

(18) Načrt prestrukturiranja, ki ga je Komisija odobrila v končnem sklepu o banki Parex, je določal, da se pomoč za reševanje, ki jo je predhodno odobrila Komisija, podaljša do konca obdobja prestrukturiranja ter razdeli med banki Citadele in Reverta. V končnem sklepu o banki Parex je bila odobrena tudi dodatna pomoč za prestrukturiranje za banki Reverta in Citadele. Za pomoč, ki je bila po razdelitvi banke Parex začasno odobrena v okviru sklepov o reševanju, je bil določen tudi mehanizem izkoriščanja v zvezi z:

(a) likvidnostno podporo v obliki depozitov države za banki Citadele in Reverta ([13]);

(b) državnimi poroštvi za obveznosti bank Citadele in Reverta ([14]);

(c) državno dokapitalizacijo za banki Reverta in Citadele ([15]) ter

(d) ukrepom finančne pomoči za oslabljena sredstva za banko Citadele ([16]).

3. **OPIS RAZLOGOV ZA ZAČETEK FORMALNEGA POSTOPKA PREISKAVE**

3.1 **Dodatni ukrepi, ki jih je Latvija izvedla za banke Parex, Citadele in Reverta**

(19) Na podlagi poročila, ki ga je nadzorni skrbnik predložil 29. avgusta 2013 ([17]), ter dokumentov in informacij, ki jih je Latvija zagotovila od oktobra 2013, je razvidno, da je Latvija brez predhodne priglasitve Komisiji sprejela naslednje ukrepe:

(a) 22. maja 2009 je banki Parex odobrila podrejeni dolg v znesku 50,27 milijona LVL (kapital 2. reda) z rokom zapadlosti sedmih let, tj. do 21. maja 2016 (v nadaljnjem besedilu: prvi ukrep). Rok zapadlosti tega podrejenega dolga presega najdaljši rok zapadlosti petih let, določen v prvem sklepu o reševanju in potrjen v končnem sklepu o banki Parex;

(b) 27. junija 2013 je banki Citadele odobrila dodatno 18-mesečno podaljšanje roka zapadlosti (v nadaljnjem besedilu: drugi ukrep) za podrejene dolgove v znesku 37 milijonov LVL (od 45 milijonov LVL dolgov Latvije na navedeni datum) ([18]). Latvija podaljšanja roka zapadlosti podrejenih dolgov ni priglasila Komisiji;

([13]) Glej uvodne izjave 55 do 57 končnega sklepa o banki Parex.
([14]) Glej uvodne izjave 58 do 61 končnega sklepa o banki Parex.
([15]) Glej uvodne izjave 62 do 68 končnega sklepa o banki Parex.
([16]) Glej uvodne izjavi 69 in 70 končnega sklepa o banki Parex.
([17]) Nadzorni skrbnik je bil imenovan na podlagi pooblastila, ki so ga 28. februarja 2011 podpisali banka Reverta, banka Citadele in latvijski organi. Pripravil je polletna poročila spremljanja, ki so se nanašala na predhodni semester, začel pa je s semestrom, ki se je končal 31. decembra 2010.
([18]) Po razdelitvi banke Parex je bila 1. avgusta 2010 ustanovljena banka Citadele. S končnim sklepom o banki Parex je bil odobren prenos vseh podrejenih dolgov, ki so bili predhodno dodeljeni banki Parex, na banko Citadele. Ob razdelitvi Latvija banki Parex ni zagotovila nobenega kapitala 2. reda, niti ga Latvija ni mogla zagotoviti po razdelitvi, kot je podrobneje pojasnjeno v uvodni izjavi 21 sklepa o začetku postopka.
Banka EBOR je 3. septembra 2009 pristala na refinanciranje dela podrejenega dolga, ki ga je Latvija predhodno odobrila banki Parex. Dne 31. decembra 2009 so podrejeni dolgovi, ki jih je Latvija odobrila banki Parex, znašali 37 milijonov LVL, podrejeni dolg, ki ga je refinancirala banka EBOR, pa je znašal 13 milijonov LVL.
Ob razdelitvi je Latvija prevzela 8 milijonov LVL od 13 milijonov LVL podrejenega dolga, ki ga je odobrila banka EBOR. Dne 1. avgusta 2010 je skupni znesek podrejenih dolgov, ki jih je odobrila Latvija, znašal 45 milijonov LVL (z različnimi datumi zapadlosti), znesek dolgov, ki jih je odobrila banka EBOR, pa je znašal 5 milijonov LVL.

(c) poleg tega Latvija od leta 2011 banki Reverta zagotavlja likvidnostno podporo, ki presega najvišje zgornje meje, ki jih je Komisija odobrila v končnem sklepu o banki Parex (v nadaljnjem besedilu: tretji ukrep) za osnovni in najslabši mogoči scenarij ([19]).

(20) Komisija je ob upoštevanju informacij o prvem in drugem ukrepu, ki so ji bile na voljo ob sprejetju sklepa o začetku postopka, resno dvomila, da bi se lahko ta ukrepa štela za združljiva z notranjim trgom, ker:

(a) je bila v prvotni oceni združljivosti podrejenih dolgov, ki jih odobri Latvija, petletna zapadlost dolgov opredeljena kot najkrajša potrebna in se je lahko zato na tej podlagi štela za združljivo ter

(b) niso bile predložene nobene nove utemeljitve, ki bi upravičile, da je daljša zapadlost resnično nujno potrebna.

(21) Podobno ob sprejetju sklepa o začetku postopka niso bile predložene ustrezne utemeljitve, ki bi dokazovale združljivost tretjega ukrepa.

(22) Na podlagi tega je Komisija začela formalni postopek preiskave v skladu s členom 13(1) in členom 4(4) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 ([20]) v zvezi z nezakonito pomočjo, odobreno s prvim, drugim in tretjim ukrepom iz uvodne izjave 19.

3.2 **Kršitev zaveze odprodaji dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele**

(23) Latvija prav tako ni izpolnila svoje zaveze iz končnega sklepa o banki Parex, da bo odprodala dejavnost upravljanja premoženja banke Citadele, in sicer do 30. junija 2013 brez skrbnika za odprodajo oziroma do 31. decembra 2013 s skrbnikom za odprodajo (v nadaljnjem besedilu: četrti ukrep) ([21]). Zato je bila kršena zaveza odprodaji dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele do navedenih rokov.

(24) Komisija je v sklepu o začetku postopka sklenila, da kršitev zaveze iz uvodne izjave 21 pomeni zlorabo pomoči. Komisija se je zato odločila, da bo začela formalni postopek preiskave v zvezi z zlorabo pomoči v skladu členom 16 Uredbe (ES) št. 659/1999.

4. **PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANI**

(25) Komisija je po sprejetju sklepa o začetku postopka prejela pripombe subjekta, ki ni zagotovil dokazil, da izpolnjuje pogoje za razvrstitev kot zainteresirana stran, tj. stran, na katere interese bi lahko vplival ukrep (npr. konkurenčne družbe in poklicna združenja ([22])), ali da deluje v imenu zainteresirane strani.

(26) Prejete pripombe so se nanašale na domnevne nezakonitosti v zvezi z banko Parex in ne na prvi, drugi in tretji ukrep, ki jih je Latvija izvedla v zvezi bankami Parex, Citadele in Reverta, ali na četrti ukrep. Pravzaprav se nanašajo na dejstva in informacije, ki niso neposredno pomembne za izvajanje pravil o državni pomoči v obravnavanem primeru. Zato so se za oceno, izvedeno v okviru tega sklepa, zabeležile in obravnavale kot splošne tržne informacije.

5. **PRIPOMBE LATVIJE O FORMALNEM POSTOPKU PREISKAVE**

(27) Po sprejetju sklepa o začetku postopka je Latvija 26. maja 2014 predložila pripombe v zvezi z dvomi, ki jih je Komisija izrazila o združljivosti prvega, drugega in tretjega ukrepa, ter v zvezi s kršitvijo zaveze odprodaji dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele.

([19]) Podrobnejši opis je naveden v uvodni izjavi 21 sklepa o začetku postopka.
([20]) Uredba Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe ES (UL L 83, 27.3.1999, str. 1).
([21]) Glej uvodno izjavo 73 končnega sklepa o banki Parex.
([22]) Glej člen 1(h) Uredbe (ES) št. 659/1999.

(28) Latvija je 30. maja 2014 predložila tudi posodobljen načrt prestrukturiranja, ki je vključeval informacije in izravnalne ukrepe, predstavljene v oddelkih 5.1 do 5.5 tega sklepa.

(29) Potem ko je Komisija zahtevala informacije, je Latvija 23. junija 2014 predložila dodatne elemente v zvezi z drugim ukrepom.

5.1 **O prvotnemu roku zapadlosti podrejenih dolgov, ki presega pogoje iz sklepov o reševanju in končnega sklepa o banki Parex (prvi ukrep)**

(30) Latvija v pripombah z dne 26. maja 2014 trdi, da je bilo sprejetje prvega ukrepa nujno, da je lahko banka Parex izpolnila veljavne regulativne zahteve glede plačilne sposobnosti ter tako preprečila nepopravljivo zrušitev nestabilnega, obsežno medsebojno povezanega in soodvisnega latvijskega bančnega sistema.

(31) Latvija navaja, da so imeli latvijski organi v času sprejetja prvega sklepa o reševanju omejene informacije o dejanskem finančnem položaju banke Parex in kakovosti njenih sredstev. Zato se je Latvija v prvotnem zahtevku Komisiji za odobritev ukrepov državne pomoči zavezala, da bo odobrila podrejene dolgove z rokom zapadlosti pet let, saj je bil to najkrajši zahtevani rok zapadlosti, da bi lahko podrejeni dolgovi izpolnjevali pogoje za razvrstitev kot kapital 2. reda v skladu z ustreznimi določbami latvijske zakonodaje.

(32) Latvija v nadaljevanju navaja, da je zaradi boljše ocene finančnega položaja banke Parex družbi Pricewaterhouse-Coopers naročila, naj opravi skrben pregled banke Parex, ki je bil končan 26. januarja 2009, tj. po sprejetju prvega sklepa o reševanju.

(33) Latvija hkrati poudarja, da so bile razmere na trgu v letih 2008 in 2009 zelo spremenljive in da se je kakovost dolgov slabšala hitreje, kot je bilo pričakovano. Zaradi tega slabšanja razmer je Komisija sprejela tri sklepe o reševanju banke Parex, Latvija pa je predložila več različic načrta prestrukturiranja banke Parex, pri čemer je bila zadnja različica priglašena 11. maja 2009 (v nadaljnjem besedilu: načrt prestrukturiranja iz leta 2009).

(34) Latvija v zvezi s tem pojasnjuje, da so predpostavke in napovedi iz sklepov o reševanju zaradi hitrih sprememb gospodarskega okolja, ki sta jih povzročila predvsem svetovna finančna kriza in zmanjšanje tržnega zaupanja v banko Parex, hitro postale zastarele. Zato je Latvija sklenila, da rok zapadlosti pet let za podrejene dolgove, ki jih je odobrila banki Parex, ne bo več zadostoval za stabiliziranje nestabilnega latvijskega bančnega sistema. Dejansko se je izkazalo, da je banka Parex, ki je bila takrat sistemska banka, potrebovala odobritev podrejenih dolgov z rokom zapadlosti več kot pet let, da bi lahko izpolnila zahteve glede plačilne sposobnosti in zlasti veljavne zahteve glede kapitalske ustreznosti.

(35) V skladu z regulativnim okvirom (na podlagi standardov Basel II ([23])), ki se je uporabljal za banko Parex v času izdaje podrejenih dolgov, bi le 80 % petletnih dolgov v znesku 50,27 milijona LVL (tj. le 40,22 milijona LVL) izpolnjevalo pogoje za razvrstitev kot kapital 2. reda. Za regulativne namene je bilo zlasti potrebno, da se je v zvezi z zneskom podrejenih dolgov vsako leto uporabil dejavnik kumulativnega popusta (ali amortizacije), da bi se izrazila padajoča vrednost navedenih instrumentov kot pozitivnih komponent regulatornega kapitala. Na podlagi tega je petletni dolg na začetku upravičen le za 80 % zneska za kapitalsko ustreznost, na začetku drugega leta za 60 % itd.

(36) To navedbo je Latvija dodatno utemeljila s primerjalnimi izračuni, ki dokazujejo, da podrejeni dolgovi, ki bi jih Latvija odobrila le za pet let, ne bi bili od začetka v celoti upravičeni kot kapital 2. reda.

(37) Določitev roka zapadlosti podrejenih dolgov, ki jih je Latvija odobrila banki Parex, na sedem let se je izkazala za nujno, da bi lahko vsi podrejeni dolgovi v skupnem znesku 50,27 milijona LVL, ki jih je odobrila država, izpolnjevali pogoje za razvrstitev kot kapital 2. reda v letih 2009 in 2010 in da bi tako banka Parex dosegla ciljni količnik kapitalske ustreznosti. V preglednici 1 so prikazani zneski upravičenega kapitala 2. reda banke Parex ob koncu posameznega leta na podlagi roka podrejenega dolga v znesku 50,27 milijona LVL, izdanega maja 2009.

([23]) Basel II je splošno ime okvira „Mednarodno zbliževanje merjenja kapitalske ustreznosti in kapitalskih standardov: spremenjeni okvir“ (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework), ki vsebuje sklop standardov za določitev minimalnih kapitalskih zahtev za bančne organizacije in ki ga je pripravil Baselski odbor za bančni nadzor, tj. skupina centralnih bank in nadzornih organov bank iz skupine desetih držav (skupina G-10), ki je prvi standard razvila leta 1988.

Preglednica 1

Rok podrejenega dolga, izdanega maja 2009, in njegova razvrstitev kot kapital 2. reda (v milijonih LVL)

Rok zapadlosti	2009	2010	2011
5-letni dolg	40,22	30,16	20,11
6-letni dolg	50,27	40,22	30,16
7-letni dolg	**50,27**	**50,27**	**40,22**
8-letni dolg	50,27	50,27	50,27

(38) Latvija je pojasnila, da je družba Nomura International (ki jo je Latvija marca 2009 imenovala kot organizacijo, odgovorno za prodajo banke Parex) 9. junija 2009 latvijskim organom predložila prodajno strategijo za banko Parex z zelo intenzivnim časovnim razporedom, v skladu s katerim naj bi se postopek prodaje končal leta 2010. Zato je morala banka Parex v celoti izpolnjevati veljavne kapitalske zahteve vsaj do konca leta 2010.

(39) Nazadnje, Latvija trdi, da bi moral načrt prestrukturiranja iz leta 2009 v primeru le petletnega roka zapadlosti podrejenega dolga vključevati še druge ukrepe za povečanje kapitalske ustreznosti banke Parex (npr. injekcije svežega lastniškega kapitala, takojšnje podaljšanje podrejenih dolgov itd.). Če taki ukrepi ne bi obstajali, vlagatelji ne bi bili zaščiteni, stabilnost latvijskega finančnega sistema pa bi bila resno ogrožena.

5.2 **O nepriglašenem podaljšanju roka zapadlosti podrejenih dolgov (drugi ukrep)**

(40) Latvija v zvezi z drugim ukrepom navaja, da je bilo dodatno podaljšanje roka zapadlosti podrejenega dolga nujno zaradi regulativnih sprememb leta 2013. Zlasti navaja, da je latvijska Komisija za finančne in kapitalske trge 1. marca 2013 banko Citadele obvestila, da mora količnik kapitalske ustreznosti skupine do konca leta 2013 znašati vsaj 10 % v absolutnem smislu, medtem ko je priporočeni količnik za obravnavanje obstoječih in morebitnih tveganj znašal […]. Minimalni zahtevani količnik kapitalske ustreznosti je pred marcem 2013 znašal 8,4 %.

(41) Latvija navaja, da je bil drugi ukrep sprejet v dobri veri, ker je bil ta ukrep po mnenju latvijskih organov v skladu z načelom vlagatelja pod tržnimi pogoji in ker državi ne povzroča materialne škode.

(42) Latvija dalje navaja, da je ob sprejetju drugega ukrepa tako kot banka Citadele v dobri veri menila, da je bila možnost podaljšanja roka zapadlosti zadevnega podrejenega dolga predvidena v ustreznih sklepih Komisije in načrtu prestrukturiranja.

(43) Latvija trdi, da bi se vsak tržni vlagatelj na položaju večinskega delničarja banke Citadele čim bolj potrudil, da bi, kolikor bi bilo to mogoče, ohranil vrednost svoje naložbe, ter da bi bil pripravljen sprejeti in izvajati ukrepe, potrebne za preprečitev znižanja knjižne vrednosti njegovega poslovnega deleža zaradi neizpolnjevanja kapitalskih zahtev s strani banke. Če banka Citadele takrat ne bi izpolnjevala strožjih zahtev glede kapitalske ustreznosti, ki jih je naložila Komisija za finančne in kapitalske trge, bi bili ogroženi stabilnost, uspešno poslovanje in tržljivost banke, kar bi nazadnje vplivalo na možnost prodaje pod dobrimi finančnimi pogoji.

(44) Latvija je predložila tudi hipotetični scenarij, v katerem drugi ukrep ni bil sprejet. V hipotetičnem scenariju priporočeni količnik kapitalske ustreznosti ne bi bil dosežen, saj bi bil 31. decembra 2013 manjši od 9,3 % v primerjavi z zahtevanim 10-odstotnim minimalnim količnikom.

(45) Latvija tudi trdi, da alternativni ukrepi za povečanje kapitalske ustreznosti banke Citadele (tj. povečanje kapitala ali izdaja novih podrejenih dolgov) niso bili izvedljivi. Zlasti navaja, da banka Citadele leta 2013 ob upoštevanju zaveze latvijskih organov odprodaji banke Citadele v kratkem roku (tj. do 31. decembra 2014) ne bi mogla pridobiti podrejenih dolgov pri tretjih vlagateljih. Negotovost glede morebitnega pridobitelja in njegove prihodnje strategije bi ponudnike podrejenega dolga pripravila do tega, da bi za vsak podrejeni dolg, ki bi ga odobrili banki Citadele, zahtevali prodajno opcijo (sprememba klavzule o nadzoru) ([24]). To bi pomenilo, da bi se dejanski rok zapadlosti takih podrejenih dolgov ob izdaji štel za krajšega od pet let, zato dolgovi ne bi izpolnjevali pogojev za razvrstitev kot kapital 2. reda.

(46) Latvijski organi so odgovor na zahtevek Komisije za informacije o tem, ali se je Latvija v zvezi z možnostjo podaljšanja roka zapadlosti podrejenih dolgov banke Citadele obrnila na banko EBOR, predložili 23. junija 2014. V njem potrjujejo, da se pred sprejetjem drugega ukrepa niso obrnili na banko EBOR, da bi ji predlagali podaljšanje roka zapadlosti njenih podrejenih dolgov. V zvezi s tem poudarjajo, da je bilo sprejetje drugega ukrepa nujno, da banka Citadele ne bi kršila novih strožjih kapitalskih zahtev, ker je bila ta kršitev sicer neizogibna.

(47) Latvija trdi, da je morala nemudoma podaljšati rok zapadlosti svojega podrejenega dolga v banki Citadele in da se ni pogajala o primerljivem podaljšanju v zvezi s podrejenim dolgom, ki je prav tako v lasti banke EBOR.

(48) Latvija navaja, da je sklep v zvezi s tem sprejela na podlagi naslednjih treh točk.

(a) Nujnost učinkovitega obravnavanja neizogibne kršitve novih kapitalskih zahtev: Banka Citadele je preračunala svoje potrebe po izpolnjevanju pogojev za kapital 2. reda in sklenila, da bi bilo za razliko od sprejetja drugega ukrepa, ki bi vključeval podaljšanje roka zapadlosti za 18 mesecev, v zvezi s kakršno koli morebitno spremembo zapadlosti podrejenega dolga, katerega imetnica bi bila tudi banka EBOR, potrebno bistveno večje podaljšanje. Razlog za to razliko je bilo dejstvo, da je bila glavnica zadevnega dolga manjša, zato bi bil njen učinek na kapitalski položaj banke Citadele bistveno manjši. Latvija navaja tudi, da bi podaljšanje podrejenega dolga v imetništvu banke EBOR predpostavljalo pogajanja z banko EBOR v zvezi s tem. Poleg tega bi ob upoštevanju razlik glede zakonske pristojnosti in splošne nujne pravne strukture, ki bi jo bilo treba vzpostaviti, podaljšanje podrejenega dolga, katerega imetnica je bila tudi banka EBOR, hkrati pa podaljšanje dela podrejenega dolga le v imetništvu Latvije zahtevalo zapleteno pravno ureditev.

(b) Latvija poudarja, da je v času podaljšanja menila tudi, da bi odprodaja banke Citadele s podaljšanjem roka zapadlosti podrejenega dolga v imetništvu banke EBOR postala težavnejša, saj bi v času prodaje obstajalo več medsebojno povezanih pogodb o podrejenem dolgu. Menila je, da bi takšna možnost otežila prodajo banke Citadele, ker bi lahko vplivala na zadevne končne pogoje in verjetno zvišala zadevne transakcijske stroške.

(c) Poleg tega Latvija navaja, da bi lahko položaj banke EBOR v odnosu do banke Citadele banki EBOR otežil odločitev o odobritvi podaljšanja. V predložitvi z dne 23. junija 2014 navaja, da je bila trdno prepričana, da bi bila banka EBOR načeloma naklonjena odobritvi podaljšanja roka zapadlosti zadevnega instrumenta. Hkrati pa tudi priznava, da se je položaj banke EBOR razlikoval od položaja Latvije, saj je bila slednja večinski delničar banke Citadele in bi lahko kot taka odločilno vplivala na postopek prodaje ter bi se lahko s ponudniki pogodila o različnih možnostih plačila podrejenega dolga. Zato je Latvija sklenila, da bi lahko pomanjkanje nadzora banke EBOR nad prodajo banke Citadele banko EBOR odvrnilo od podaljšanja roka zapadlosti zadevnega dolga ali pa bi vsekakor vključevalo dolgotrajna pogajanja.

5.3 **O nepriglašeni likvidnostni podpori, dodeljeni banki Reverta (tretji ukrep)**

(49) Latvija in banka Reverta ugotavljata, da je likvidnostna podpora, ki jo je Latvija dodelila banki Parex (in nato banki Reverta), od decembra 2010 presegla odobreno zgornjo mejo likvidnostne podpore iz uvodne izjave 55 končnega sklepa o banki Parex. V sklepu o začetku postopka je navedeno, da neporavnana likvidnostna podpora, ki je bila dodeljena banki Reverta, od 31. decembra 2013 znaša 362,52 milijona LVL, kar za 55,52 milijona LVL presega zgornjo mejo likvidnostne podpore v znesku 307 milijonov LVL, predvideno za „najslabši mogoči“ scenarij.

([24]) Tj. opcija, ki imetniku podrejenega dolga zagotavlja pravico, da od banke zahteva odkup dolga, če bi se od izdaje dolga zamenjali obvladujoči delničarji banke.

(50) Latvija trdi, da je Komisija v končnem sklepu o banki Parex prvotno odobrila pretvorbo 218,7 milijona LVL likvidnostne podpore za banko Parex v kapital. Ta znesek, ki naj bi se pretvoril v kapital, je bil pozneje v sklepu o spremembi znižan na 118,7 milijona LVL. Če bi se znesek 118,7 milijona LVL likvidnostne podpore pretvoril v kapital, bi se likvidnostna podpora zmanjšala in bi bila v skladu z odobrenimi omejitvami. Vendar je bilo od 118,7 milijona LVL likvidnostne podpore v kapital dejansko pretvorjenega le 49,5 milijona LVL. Latvija poudarja ta dejavnik kot glavni vzrok previsoke likvidnostne podpore.

(51) Poleg tega Latvija trdi, da je bila čezmerna podpora tudi posledica zamud pri ustvarjanju denarnih sredstev v primerjavi s stopnjami ustvarjanja denarnih sredstev, predvidenih ob sprejetju končnega sklepa o banki Parex. „Slabi dolžniki" so zamujali s plačili, zato je bila izterjava denarnih sredstev odložena za približno dve leti. Latvija meni, da je ta pojav začasen, in pričakuje, da se bo čezmerna likvidnostna podpora v letih 2015 in 2016 zmanjšala.

(52) Latvija in banka Reverta kljub temu priznavata odstopanje od odobrenih zneskov pomoči, ki je posledica težav, ki sta jih imeli pri ustrezni razdelitvi državne pomoči med odobreno likvidnostno podporo in kapitalskimi prispevki po sprejetju sklepa o spremembi.

(53) Latvijski organi nadalje pojasnjujejo, da bi morala Latvija, če bi se dovoljenje banke Parex (zdaj banka Reverta) za opravljanje bančnih storitev podaljšalo, vložiti več kapitala v banko Parex, kot je bilo prvotno predvideno (minimalna raven kapitala, ki jo zahtevajo pravila o plačilni sposobnosti, je bila dejansko višja od največje kapitalske podpore v znesku 218,7 milijona LVL, odobrene v končnem sklepu o banki Parex). Glede na prvotni načrt prestrukturiranja, ki je bil predložen Komisiji, ekonomska vrednost, pridobljena z odprodajo sredstev in pretvorbo 218,7 milijona LVL, ne bi bila dovolj, da bi banka Parex (Reverta) izpolnila regulativne zahteve glede kapitalske ustreznosti.

(54) Zato bi banka Parex (Reverta) v primeru podaljšanja dovoljenja potrebovala dodatni kapital. Po odvzemu dovoljenja za opravljanje bančnih storitev je bila stopnja dodatne pomoči omejena na znesek, potreben za postopek likvidacije.

(55) Po navedbah Latvije nadaljnja pretvorba likvidnostne podpore v kapital po 31. decembru 2011 ni bila več potrebna, ker je bilo banki Reverta odvzeto dovoljenje za opravljanje bančnih storitev. Latvija je svoj načrt, da likvidnostne podpore ne bo pretvorila v kapital, Komisiji sporočila po 31. decembru 2011 v okviru izmenjav informacij pred sprejetjem sklepa o spremembi, čeprav ni potrdila svoje dejanske namere v zvezi s tem ter ni izrecno opredelila in Komisiji sporočila tehničnih posledic svoje odločitve, da ne bo izvedla pretvorbe. Latvija zlasti ni omenila, da se sredstva, ki so bila že dodeljena kot likvidnostna podpora in ki ne bodo pretvorjena v kapital, ne bodo znižala tako hitro, kot se zahteva v končnem sklepu o banki Parex.

(56) Ker je bilo do 31. decembra 2011 v kapital dejansko pretvorjenega le 49,5 milijona LVL likvidnostne podpore, 69,2 milijona LVL likvidnostne podpore pa ni bilo pretvorjenega, je raven likvidnostne podpore ostala višja od odobrene za približno enak znesek.

(57) Po navedbah Latvije je bila zato ohranitev likvidnostne podpore namesto pretvorbe v kapital za latvijske organe najmanj obremenjujoč ukrep, ki dejansko zmanjšuje državno pomoč na najmanjšo potrebno.

(58) Latvija in banka Reverta potrjujeta, da banka Reverta ne potrebuje več „novega denarja". Latvija glede na nižji znesek likvidnostne podpore, ki je bil pretvorjen v kapital, pričakuje, da bo banka Reverta ob koncu leta 2014 ohranila [300–350] milijonov LVL likvidnostne podpore, ob koncu leta 2015 [250–300] milijonov LVL, ob koncu leta 2016 in leta 2017 (ob likvidaciji banke Reverta) pa [200–250] milijonov LVL. Po navedbah Latvije bo tako ta likvidnostna podpora presegla prvotno odobreno zgornjo mejo, ker (i) je bilo v kapital pretvorjene manj likvidnostne podpore in ker (ii) bo ob koncu poslovanja banke Reverta predvidoma ustvarjenih manj prejemkov, kot je bilo prvotno načrtovano.

(59) Latvija po novih denarnih projekcijah, ki kažejo težave na področju izterjave sredstev, pričakuje, da bo imela banka Reverta ob koncu postopka likvidacije (31. decembra 2017) negativen kapitalski položaj v višini [250–300] milijonov LVL.

5.4 **O zavezi odprodaji dejavnosti upravljanja premoženja (četrti ukrep)**

(60) Latvija je leta 2011 začela postopek prodaje banke Citadele, da bi izpolnila svoje zaveze iz končnega sklepa o banki Parex. Pri prvem poskusu prodaje je družba Nomura International sodelovala kot svetovalec, vendar ta poskus zaradi nemirov na euroobmočju, ki sta jih povzročili gospodarska in finančna kriza v Grčiji, ter finančnega zloma bank Snoras in Krajbanka v Litvi in Latviji ni bil uspešen.

(61) Poleg tega je Latvija februarja 2013 pri neodvisnem strokovnjaku […] naročila izvedbo posebne študije, med drugim o učinku prodaje dejavnosti upravljanja premoženja na datum, določen v zavezah. Strokovnjak je dokazal, da je vrednost dveh posameznih subjektov (dejavnosti upravljanja premoženja in preostalega dela banke Citadele) nižja od vrednosti celotne banke Citadele. Tako bi se z odvzemom dejavnosti upravljanja premoženja banki Citadele znižala knjižna vrednost banke, kar bi škodilo vrednosti delničarjev. Na podlagi različnih projekcij je strokovnjak prikazal, da bi se brez dejavnosti upravljanja premoženja „poslovni prihodki banke močno zmanjšali, […]", njen […] pa bi se poslabšal.

(62) Po mnenju Latvije bi odprodaja dejavnosti upravljanja premoženja ločeno od preostalega dela banke Citadele leta 2013 glede na študijo strokovnjaka škodila uspešnemu poslovanju banke Citadele in s tem njeni tržljivosti. Bistveno bi zmanjšala zmožnost banke za privabljanje zasebnih akterjev k vlaganju v banko Citadele po razumni ceni. Zato se je leta 2013 začel drugi postopek prodaje celotne banke Citadele, pri katerem sta kot zunanji svetovalki sodelovali družbi Société Générale in Linklaters LLP. Trenutno se proučujeta dve metodi prodaje, in sicer združitev s pripojitvijo ali prva javna ponudba.

5.5 **Izravnalni ukrepi, ki jih je predlagala Latvija**

(63) Latvija je, da bi zagotovila združljivost dodatnih ukrepov pomoči, ki jih je odobrila za banke Parex, Citadele in Reverta v okviru prvega, drugega in tretjega ukrepa, ter neuspešne odprodaje dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele v roku iz zavez (četrti ukrep) z notranjim trgom v skladu s pravili Unije o državni pomoči, predlagala sklop zavez, ki so navedene v uvodnih izjavah 64 do 73.

5.5.1 *Rok prodaje banke Citadele in odprodaje dejavnosti upravljanja premoženja*

(64) Latvija in banka Citadele se zavezujeta, da bosta storili vse, kar je v njuni moči, da bi čim prej in vsekakor pred […] pridobili zavezujoče ponudbe za prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele (vključno z dejavnostjo upravljanja premoženja). Prodaja se izvede najpozneje do […]. Republika Latvija (in njen svetovalec) se po lastni presoji odloči glede ustrezne strukture in oblik prodajne transakcije (npr. prodaja deleža ali prva javna ponudba), če Republika Latvija sčasoma odproda svoj celotni delež v banki Citadele, in sicer najpozneje do […]. V primeru prve javne ponudbe se Republika Latvija zaveže, da se bo s Komisijo za finančne in kapitalske trge dogovorila o zavezujočem prospektu do […].

(65) Latvija in banka Citadele se tudi zavezujeta, da bo imenovan skrbnik za odprodajo, če do […] ne bosta prejeli nobenih zavezujočih ponudb ali če se s Komisijo za finančne in kapitalske trge v primeru prve javne ponudbe, katere cilj je enak, ne bosta dogovorili o prospektu. V takem primeru bo Republika Latvija sprejela potrebne ukrepe za zagotovitev, da je skrbnik za odprodajo imenovan in opravlja svoje naloge od dne […]. Predvidoma bi se lahko finančni svetovalec za prodajo banke Citadele od dne […] imenoval tudi za skrbnika za odprodajo. Če je imenovan skrbnik za odprodajo, se Latvija in banka Citadele zavezujeta, da bosta do […] prejeli zavezujoče in za vse strani nepreklicne ponudbe ter da bosta do […] začeli zavezujoča in nepreklicna pogajanja o sporazumu za prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele, ki bo sklenjen najpozneje do […].

(66) Nadalje se Latvija in banka Citadele zavezujeta, da bo dne […] banka Citadele […] novo dejavnost, preostale dejavnosti banke Citadele pa bodo […], če Republika Latvija do […] ne bo začela pogajanj o zavezujočem in nepreklicnem sporazumu, ki bo omogočil prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele do […], ali če Republika Latvija na podlagi prve javne ponudbe ne bo mogla prodati celotnega deleža v banki Citadele do […].

(67) Latvija in banka Citadele se zavezujeta, da bosta prodajno in nakupno transakcijo za prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele izvedli do […]. Če prodaja zadevnega deleža ne bo izvedena do […], se zavezujeta, da bo banka Citadele […] novo dejavnost, preostale dejavnosti banke Citadele pa bodo […].

(68) Če je v katerem koli primeru iz uvodnih izjav 64 do 67 banka Citadele […], lahko Republika Latvija in/ali banka Citadele katere koli dele dejavnosti banke Citadele, za katere so tretje osebe izrazile interes, prodata tej tretji osebi in jih nanjo preneseta (brez poseganja v načela […] in nobene nove državne pomoči).

5.5.2 *Dodatno znižanje zneska odobrenih kapitalskih prispevkov*

(69) Sklep o spremembi je v zvezi z banko Reverta odobril pretvorbo državnih vlog in obresti (likvidnostna podpora) v skupnem znesku 118,7 milijona LVL v kapital. Ker je bilo do zdaj v kapital pretvorjenega le 49,5 milijona LVL likvidnostne podpore, Latvija predlaga, da se najvišji dovoljeni skupni znesek kapitala, ki ga lahko Latvija dodeli banki Reverta, s predhodnega zneska 118,7 milijona LVL takoj in trajno zniža na 49,5 milijona LVL.

5.5.3 *Zaveza okrepitvi ukrepov delitve bremena s preprečevanjem kakršnega koli odtekanja denarja podedovanim podrejenim upnikom banke Reverta*

(70) Latvija priznava, da so okrepljeni ukrepi delitve bremena nujni za zagotovitev združljivosti prvega, drugega in tretjega ukrepa z notranjim trgom. Ti ukrepi bi med drugim zagotovili, da nobene tretje osebe ne bodo imele neupravičene koristi od dodatne državne pomoči, dodeljene bankama Reverta in Citadele.

(71) Latvija se zato zavezuje, da bo okrepila prejšnje zaveze delitvi bremena, tako da bo s sredstvi upnikov rešila nekdanje večinske delničarje banke Parex, z njimi povezane pravne ali fizične osebe in druge upnike (v nadaljnjem besedilu: podedovani podrejeni upniki), ki so odobrili podrejene dolgove (v nadaljnjem besedilu: podedovani podrejeni dolgovi).

(72) Banka Reverta je presegla zneske likvidnostne podpore, odobrene v končnem sklepu o banki Parex, delno zaradi plačila obresti za podedovane podrejene dolgove. Če banka Reverta ne bi plačala teh obresti ali če bi se podedovani podrejeni dolgovi odpisali takoj po sprejetju končnega sklepa o banki Parex, Latviji morda ne bi bilo treba izvesti prvega, drugega in tretjega ukrepa v obsegu, v katerem so bili dejansko izvedeni.

(73) Ob upoštevanju navedenega Latvija navaja naslednjo pojasnilo in okrepitev svojih zavez glede dolgovane glavnice in obresti v zvezi s podedovanimi podrejenimi dolgovi:

(a) Banki Citadele in Reverta (nekdanja banka Parex) ter njuna povezana podjetja nobenim podrejenim imetnikom dolgov ali delničarjem, ki niso izrecno Latvija ali banka EBOR, ne plačajo obresti, dividend ali kuponov za obstoječe kapitalske instrumente (vključno s prednostnimi delnicami, delnicami razreda B ter instrumenti višjega in nižjega 2. reda) (dolgovane ali vnaprej vračunane) ali uveljavljali pravic do njihovega vpoklica, dokler in razen če državna pomoč za banko Reverta in/ali banko Citadele ne bo v celoti povrnjena in razen če ne bodo k temu zakonsko obvezani. Če takšne pravne obveznosti obstajajo, se Latvija zavezuje, da jih bo čim prej odpravila (vsekakor najpozneje do 30. aprila 2015).

(b) Latvija se tudi zavezuje, da ne bo odplačala nobenega neporavnanega dolga (glavnice) v okviru podedovanih podrejenih dolgov (razen če in dokler ne bo v celoti odplačana vsa državna pomoč, dodeljena banki Reverta/Citadele), ki bo tako:

(i) predmet zavezujoče odredbe, da nobena plačila v okviru podedovanih podrejenih dolgov ne zapadejo in postanejo plačljiva, ali

(ii) pretvorjen v neglasovalni kapital 1. reda ali

(iii) odpisan;

v potrebnem obsegu za kritje negativne čiste vrednosti premoženja banke Reverta in če obstaja pravna podlaga.

(c) Latvija bo sprejela vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da bodo kakršne koli pravne določbe, ki so potrebne za izpolnjevanje navedenih zavez, sprejete najpozneje do 30. aprila 2015.

5.6 **Odgovor Latvije na pripombe tretje osebe**

(74) Latvija je 6. junija 2014 predložila odgovor na pripombe tretje osebe, ki jih je prejela od Komisije. Trdi, da so domneve v pripombah neutemeljene in da niso nikakor povezane s sklepom o začetku postopka. Latvija zavrača domneve tretje osebe in od Komisije zahteva, naj jih ne upošteva.

6. **OCENA**

6.1 **Obstoj državne pomoči po novih ukrepih**

(75) V skladu s členom 107(1) Pogodbe je „vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami".

(76) Da bi bil ukrep opredeljen kot državna pomoč, morajo biti izpolnjeni vsi naslednji pogoji: (a) financirati se mora iz državnih sredstev; (b) dajati mora prednost posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga; (c) mora izkrivljati ali bi lahko izkrivljal konkurenco in lahko vpliva na trgovino med državami članicami.

6.1.1 *Prvi ukrep*

(77) Dejstvo, da je odobritev podrejenih dolgov banki Parex s strani Latvije pomenila državno pomoč, je bilo opredeljeno v prvem sklepu o reševanju, ko je Komisija izdajo podrejenega dolga s petletnim rokom zapadlosti odobrila kot združljiv ukrep pomoči. Komisija je takrat sklenila, da vlagatelj pod tržnimi pogoji ne bi odobril podrejenega dolga s petletnim rokom zapadlosti ([25]).

(78) Podrejeni dolgovi, ki jih je Latvija dejansko odobrila v korist banke Parex, so bili popolnoma enaki ukrepu, ki ga je odobrila Komisija, le da so imeli dolgovi daljši rok zapadlosti, kar je pomenilo dodatno prednost za banko Parex.

(79) Podrejeni dolg s sedemletnim rokom zapadlosti bi posojilojemalcu zagotovil večjo prednost kot podrejeni dolg s petletnim rokom zapadlosti, saj se tveganje vlagatelja kakršne koli naložbe s podaljšanjem roka zapadlosti naložbe poveča. Ko je bil odobren podrejeni dolg s sedemletnim rokom zapadlosti, je bilo to, da bi vlagatelj pod tržnimi pogoji odobril podrejeni dolg s takšnim podaljšanim rokom zapadlosti, še manj verjetno, kot da bi odobril podrejeni dolg s petletnim rokom zapadlosti. Zato je daljši rok zapadlosti podrejenega dolga v primerjavi z obliko podrejenega dolga, odobreno v okviru sklepov o reševanju in končnega sklepa o banki Parex, pomenil dodatno prednost za banko Parex. Ker so bile vse druge zahteve za obstoj državne pomoči že opredeljena v prvem sklepu o reševanju, prvi ukrep pomeni dodatno državno pomoč.

6.1.2 *Drugi ukrep*

(80) Latvija je 27. junija 2013 banki Citadele odobrila dodatno 18-mesečno podaljšanje roka zapadlosti za podrejene dolgove v znesku 37 milijonov LVL (od skupaj 45 milijonov LVL dolgov v imetništvu Latvije na navedeni datum).

(81) Ker niso bile predložene dodatne utemeljitve, je Komisija v sklepu o začetku postopka ocenila, da vlagatelj pod tržnimi pogoji ne bi odobril takega podaljšanja roka zapadlosti, saj je v primerjavi s prej obstoječo obliko podrejenih dolgov pomenilo dodatno tveganje. Zato je po mnenju Komisije daljši rok zapadlosti podrejenega dolga v primerjavi z obliko podrejenega dolga, odobreno v okviru sklepov o reševanju in končnega sklepa o banki Parex, pomenil dodatno prednost, ki jo je banki Parex podelila država, in s tem dodatno pomoč.

(82) Latvija je navedla, da bi se vlagatelj pod tržnimi pogoji razumno odločil sprejeti posebne ukrepe za vzdrževanje kapitalske ustreznosti banke za ohranitev vrednosti svoje naložbe. Zato v bistvu trdi, da drugi ukrep ni zagotovil prednosti banki Citadele, ker je bila zagotovitev dodatne podpore v skladu z načelom vlagatelja pod tržnimi pogoji.

(83) Komisija ne ugovarja, da se načelo vlagatelja pod tržnimi pogoji uporablja za transakcijo, kot je drugi ukrep. Vendar opozarja, da so sodišča Unije poudarila, da mora država članica, če se v upravnem postopku sklicuje na to merilo, v primeru dvoma nedvoumno in na podlagi objektivnih in preverljivih elementov dokazati, da je država izvedeni ukrep sprejela kot delničarka, in da je morda treba v zvezi s tem dokazati, da odločitev temelji na

([25]) Glej uvodno izjavo 40 prvega sklepa o reševanju.

ekonomskih ocenah, primerljivih z ocenami, ki bi jih v danih okoliščinah izvedel razumni zasebni vlagatelj v položaju, ki je čim bolj enak položaju države članice, preden bi se odločil za naložbo, da bi ugotovil prihodnjo dobičkonosnost naložbe ([26]).

(84) Komisija na podlagi navedenega meni, da trditev Latvije, da je ravnala v skladu z načelom vlagatelja pod tržnimi pogoji, ni bila utemeljena z osnovnimi argumenti in podrobno analizo.

(85) Prvič, Komisija ni prejela nobenih dokazov, da je Latvija hkrati z odločitvijo o izvedbi drugega ukrepa izvedla oceno svoje naložbe v banko Citadele. Vlagatelj pod tržnimi pogoji v vlogi delničarja bi ocenil vrednost banke Citadele, da bi določil sedanjo vrednost svoje naložbe v navedeno banko pred izvedbo drugega ukrepa (torej brez izvedbe ukrepa) in po njej ter primerjal ti dve vrednosti. Komisija meni, da bi v dobiček usmerjen vlagatelj pod tržnimi pogoji najprej določil sedanjo vrednost svoje naložbe v banko, nato pa bi se prepričal, ali bi dodatno podaljšanje roka zapadlosti podrejenih dolgov zaščitilo sedanjo vrednost te naložbe. Če bi navedena proučitev pokazala, da bi se lahko vrednost zaščitila ali celo zvišala, bi v dobiček usmerjen vlagatelj pod tržnimi pogoji nato primerjal oportunitetne stroške zaščite (ali celo zvišanja) vrednosti in razliko v vrednosti.

(86) Če bi Latvija izvedla to analizo, bi morala dokazati, da je bila odobritev podaljšanega roka zapadlosti učinkovit ukrep, ki je vsaj zaščitil vrednost naložbe, ter da so bili oportunitetni stroški izvedbe tega ukrepa nižji od zvišanja vrednosti. Komisija se lahko s tem, da je Latvija ravnala v skladu z načelom vlagatelja pod tržnimi pogoji, strinja le, če so bili oportunitetni stroški zagotovitve podaljšanja roka zapadlosti nižji od ohranitve vrednosti na podlagi drugega ukrepa. Vendar Latvija ni izvedla niti sočasne ocene vrednosti naložbe niti analize, ki bi dokazovala, da so bili oportunitetni stroški zagotovitve podaljšanja roka zapadlosti nižji od ohranitve vrednosti na podlagi izvedbe drugega ukrepa.

(87) Zato Komisija meni, da drugega ukrepa ni mogoče šteti za skladnega z ravnanjem udeleženca v tržnem gospodarstvu, ki bi se znašel v primerljivem položaju kot Latvija junija 2013.

(88) Drugič in vsekakor, ustaljena načela za uporabo načela udeleženca v tržnem gospodarstvu zahtevajo primerjavo z ravnanjem razumnega zasebnega vlagatelja v okoliščinah, ki so čim bolj podobne okoliščinam države članice ([27]). Zato bi morala Latvija pri oceni vrednosti svoje naložbe v banko Citadele upoštevati zaveze iz končnega sklepa o banki Parex v zvezi s prodajo banke Citadele. Junija 2013, ko je bil izveden drugi ukrep, so navedene zaveze vključevale obveznosti o odprodaji banke Citadele do 31. decembra 2014 in tudi o odprodaji banke Citadele brez dejavnosti upravljanja premoženja (saj je bilo treba dejavnost upravljanja premoženja, če ni bila prodana do 30. junija 2013, odprodati ločeno). Ob predpostavki, da 27. junija 2013, ko je bilo odobreno podaljšanje roka zapadlosti, ni bilo kupca za dejavnost upravljanja premoženja, bi zasebni vlagatelj sklenil, da prodaja dejavnosti upravljanja premoženja skupaj z banko Citadele do roka 30. junija 2013, ki je določen v končnem sklepu o banki Parex, ni mogoča in je treba zato ta subjekta prodati ločeno.

(89) Poleg tega zasebni delničar banke v okoliščinah, ki so čim bolj podobne okoliščinam države članice, ne bi imel razloga predvidevati, da bo izpolnjevanje navedenih zavez odpravljeno ali odloženo, saj bi morala kakršne koli takšne spremembe odobriti Komisija. Zato ob določitvi vrednosti naložbe junija 2013 ni bilo mogoče pričakovati, da se navedene obveznosti ne bodo upoštevale, saj ni bilo mogoče predvidevati, da bo Komisija odobrila kakršne koli spremembe katere koli obveznosti pred obdobjem, v katerem naj bi jih Latvija izvedla, kot se je zavezala.

(90) Zato morajo parametri za oceno vrednosti naložbe Latvije v banko Citadele junija 2013 zaradi odločitve glede odobritve podaljšanega roka zapadlosti vključevati zaveze iz končnega sklepa o banki Parex. Latvija ni predložila dokazov, da je upoštevala vse te parametre ali da je bila takratna vrednost njenih naložb ob upoštevanju navedenih parametrov višja od oportunitetnih stroškov podaljšanja roka zapadlosti. Komisija tudi zato meni, da

([26]) Glej sodbo v zadevi Komisija proti EDF (C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, točki 82 in 84).
([27]) Glej v zvezi s tem točko 20 sodbe v zadevi Italija proti Komisiji, 303/88, ECLI:EU:C:1991:136.

drugega ukrepa ni mogoče šteti za skladnega z ravnanjem udeleženca v tržnem gospodarstvu, ki bi se znašel v primerljivem položaju kot Latvija junija 2013.

(91) Tretjič, tudi če bi Latvija izvedla dovolj podrobno analizo drugega ukrepa, da bi ohranila vrednost svoje naložbe v banko Citadele od junija 2013, in tudi če bi pri tej analizi upoštevala omejitve, ki bi jih upošteval udeleženec v tržnem gospodarstvu ter ki izhajajo iz neizbežne prodaje banke Citadele in ločene odprodaje dejavnosti upravljanja premoženja, trditve Latvije v zvezi s stroški drugega ukrepa in ravnjo vrednosti naložbe v banko Citadele, ki naj bi se s tem ukrepom predvidoma ohranila, niso verjetne.

(92) Po eni strani trditev Latvije, da drugi ukrep ni vključeval nobenih stroškov za državo, ni podprta z nobenimi dodatnimi podrobnostmi ali dokazi v zvezi z oceno stroškov, ki jo je Latvija izvedla ob sprejetju drugega ukrepa. Zasebni vlagatelj bi takšno analizo oportunitetnih in kakršnih koli drugih vrst stroškov, povezanih z drugim ukrepom, izvedel, preden bi sprejel razumno odločitev glede podaljšanja roka zapadlosti podrejenega dolga. Ker ocena stroškov ni bila izvedena, je Komisija sklenila, da zasebni vlagatelj ne bi mogel oceniti zaželenosti drugega ukrepa z vidika povečanja dobička.

(93) Po drugi strani pa trditev Latvije, da se je z drugim ukrepom ohranila vrednost naložbe Latvije v banko Citadele, ni podprta z značilnostmi naložbe države članice v banko Citadele od junija 2013. Komisija ugotavlja, da je za v dobiček usmerjenega vlagatelja sedanja vrednost naložbe odvisna od obetov prihodnjega pritoka dohodkov iz te naložbe (npr. v obliki dividend) in kapitalske vrednosti zadevne naložbe v tistem trenutku (ki se lahko izračuna na primer na podlagi cene, ki bi jo kupec v tistem trenutku plačal za naložbo delničarja, ali na podlagi cene z vključenim časovnim popustom, ki bi jo kupec v prihodnosti plačal za naložbo delničarja). Vsi kazalniki, ki so na voljo Komisiji, kažejo, da je bila vrednost naložbe Latvije v banko Citadele junija 2013 nizka, mogoče celo negativna.

(94) Kar zadeva morebitni prihodnji pritok dohodkov iz naložbe Latvije v banko Citadele, niso bili predloženi nobeni dokazi, da bi lahko delničarji junija 2013 od banke Citadele pričakovali kakršne koli dividende v bližnji prihodnosti. Kakršna koli ocena pričakovanih prihodkov od razdelitve dividend, ki bi jo izvedel zasebni delničar banke v okoliščinah, ki so čim bolj podobne okoliščinam države članice, bi bila povezana z obveznostjo odprodaje banke Citadele do 31. decembra 2014. Poleg tega je bilo v okviru študije iz uvodne izjave 61 ugotovljeno, da bi banka Citadele brez dejavnosti upravljanja premoženja začela poslovati z izgubo, zaradi česar se je še dodatno zmanjšala možnost prihodkov od kakršne koli razdelitve dividend, saj bi moral udeleženec v tržnem gospodarstvu od 27. junija 2013 predvidevati, da bosta banka Citadele in dejavnost upravljanja premoženja odprodani ločeno.

(95) Ob odobritvi podaljšanja roka zapadlosti torej niso bili predloženi nobeni dokazi, da bo lahko banka Citadele (glede na njen pričakovani dobiček in količnik kapitalske ustreznosti) razdelila dividende pred 31. decembrom 2014, saj bo 10,3-odstotni količnik kapitalske ustreznosti, ki bo predvidoma dosežen do 31. decembra 2013, komaj presegel zahtevani minimalni 10-odstotni količnik kapitalske ustreznosti in bo veliko nižji od […]-odstotnega količnika kapitalske ustreznosti, ki ga Komisija za finančne in kapitalske trge priporoča za obravnavanje obstoječih in morebitnih tveganj banke Citadele. Zato bi zasebni vlagatelj upošteval, da je bilo od junija 2013 malo verjetno, da bi lahko delničarji od banke Citadele pričakovali kakršno koli razdelitev dividend v bližnji prihodnosti.

(96) Kar zadeva kapitalsko vrednost naložbe Latvije v banko Citadele junija 2013, je študija iz uvodne izjave 61, ki so jo predložili latvijski organi in ki je bila pripravljena februarja 2013, pokazala, da bi ločena odprodaja dejavnosti upravljanja premoženja negativno vplivala na banko Citadele. Zasebni vlagatelj bi v okoliščinah, ki so čim bolj podobne okoliščinam Latvije junija 2013, upošteval dejstvo, da je neodvisni strokovnjak pred približno štirimi meseci ugotovil, da bi bila prodajna vrednost banke Citadele brez dejavnosti upravljanja premoženja nižja od prodajne vrednosti obeh skupaj. Zato bi ta zasebni vlagatelj potreboval prepričljive razloge v smislu tveganjem prilagojenega maksimalnega povečanja donosa, da bi se z odobritvijo podaljšanja roka zapadlosti podrejenih dolgov izpostavil dodatnim tveganjem. Vendar Latvija ni predložila nobenih dokazov o takšnih prepričljivih razlogih, na podlagi katerih bi udeleženec v tržnem gospodarstvu takrat prevzel navedena dodatna tveganja. Tako

tudi v primeru podaljšanja roka zapadlosti ni bilo nobenih dokazov, da bi se lahko banka Citadele brez dejavnosti upravljanja premoženja prodala po ceni […], zaradi česar je Komisija sklenila, da Latvija junija 2013 ni imela vrednosti naložbe […], ki bi jo bilo treba ohraniti, kar je bilo […] za izvedbo drugega ukrepa.

(97) Tudi na podlagi teh dodatnih razlogov Komisija meni, da drugega ukrepa ni mogoče šteti za skladnega z ravnanjem udeleženca v tržnem gospodarstvu, ki bi se znašel v primerljivem položaju kot Latvija junija 2013.

(98) Četrtič, Komisija ugotavlja tudi, da banka EBOR, ki je bila junija 2013 poleg Latvije edini drugi delničar banke Citadele, ni podaljšala roka zapadlosti svojega neporavnanega podrejenega dolga v banki Citadele in da Latvija ni nikoli stopila v stik z banko EBOR, da bi razpravljala o njenem sodelovanju v drugem ukrepu, kot je pojasnjeno v uvodnih izjavah 46 do 48. To, da Latvija ni nikoli začela razprav o delitvi bremena stroškov drugega ukrepa, če naj bi se s tem ukrepom ohranila vrednost naložb v banko Citadele, dodatno dokazuje, da drugi ukrep ni bil v skladu z zahtevami načela vlagatelja pod tržnimi pogoji.

(99) Komisija v zvezi s tem najprej opozarja, da je imela banka Citadele glede na dopis Komisije za finančne in kapitalske trge za dosego novega količnika kapitalske ustreznosti na voljo deset mesecev (od 1. marca do 31. decembra 2013). Meni, da bi večinski delničar vseh deset mesecev porabil za iskanje ustrezne rešitve za dosego novega količnika kapitalske ustreznosti, s čimer bi znižal svoje stroške. Trditev Latvije v zvezi z olajšanjem prodaje banke Citadele torej ne pojasnjuje, zakaj je bil drugi ukrep sprejet, ne da bi Latvija v štirih mesecih od dopisa Komisije za finančne in kapitalske trge stopila v stik z manjšinskim delničarjem banke Citadele in bolje izkoristila deset mesecev, ki jih je imela na voljo.

(100) Poleg tega Latvija, tudi če bi sodelovanje banke EBOR pri podaljšanju roka zapadlosti vključevalo ukrep, katerega značilnosti bi se razlikovale od značilnosti drugega ukrepa, ni predložila nobenih dokazov, da bi bil tak drugačen ukrep, ki bi vključeval banko EBOR, manj učinkovit od drugega ukrepa ali da bi večinskemu delničarju povzročil višje stroške v primerjavi s stroški drugega ukrepa.

(101) Kar zadeva trditev Latvije, da bi banka EBOR s podaljšanjem roka zapadlosti svojega podrejenega dolga povzročila dodatne obremenitve ob prodaji banke Citadele, latvijski organi niso predložili nobenega dokaza, da bi takšno podaljšanje dejansko povzročilo te dodatne stroške. Izvedena ni bila nobena posebna študija o stroških odprodaje banke Citadele po izvedbi drugega ukrepa v primerjavi s stroški domnevne prodaje banke Citadele po podaljšanju, v katerem bi sodelovala banka EBOR, ki bi utemeljila trditev Latvije o dodatnih obremenitvah. Komisija meni, da bi lahko kateri koli zasebni vlagatelj, ki bi proučeval, kako ohraniti vrednost svoje naložbe v banko Citadele, vsaj usmeril k sočasni oceni, kakšni so v zvezi z naknadno prodajo ti drugi stroški, ki bi nastali, če bi manjšinski delničar banke Citadele podaljšal trajanje svojih podrejenih dolgov, ki jih je odobril navedeni banki.

(102) Nazadnje, kot je navedeno v uvodni izjavi 48(c), Latvija pojasnjuje, da je bila prepričana, da bi bila banka EBOR pripravljena podaljšati rok zapadlosti dolgov, ki jih je odobrila banki Citadele. Tudi če bi se zaradi sodelovanja banke EBOR položaj še bolj zapletel, Komisija meni, da bi zasebni večinski delničar, ki bi nameraval podaljšati rok zapadlosti svojega obstoječega podrejenega dolga v korist banke Citadele, vsaj stopil v stik z manjšinskim delničarjem, ki je tudi imetnik podrejenega dolga banke Citadele, da bi ugotovil, ali bi slednji (i) delil stroške dodatne podpore banki Citadele, tako da bi podaljšal rok zapadlosti svojih dolgov, ali (ii) neposredno z večinskim delničarjem sklenil nek drug dogovor o kritju stroškov, ki bi jih večinski delničar imel z drugim ukrepom. Komisija se ob upoštevanju načela vlagatelja pod tržnimi pogoji ne more strinjati s tem, da bi večinski delničar družbe prevzel vse stroške zaščite vrednosti vseh naložb v družbo in tako zaščitil vrednost naložbe manjšinskega delničarja, ne da bi slednjega sploh zaprosil za prispevek.

(103) Ob upoštevanju vseh navedenih dejavnikov je to, da Latvija v obdobju od 1. marca 2013 do 27. junija 2013 ni stopila v stik z banko EBOR, dodaten dokaz, da drugi ukrep ni bil izveden v skladu z zahtevami načela vlagatelja pod tržnimi pogoji.

(104) Zaradi vsakega od štirih razlogov iz uvodnih izjav 85 do 103 ni bilo nedvoumno in na podlagi objektivnih in preverljivih elementov dokazano, da je država članica drugi ukrep sprejela kot zasebni delničar. Komisija se v teh okoliščinah ne more strinjati s tem, da bi lahko banka Citadele v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim pogojem, pridobila enako prednost, kot ji je bila zagotovljena z državnimi sredstvi v obliki drugega ukrepa.

(105) Latvija je drugi ukrep izvedla za banko Citadele, ki posluje in bo poslovala na trgih, odprtih mednarodni konkurenci. Zato bi kakršno koli dajanje prednosti z zagotovitvijo državnih sredstev oviralo konkurenco v bančnem sektorju in vplivalo na trgovino v Uniji. Poleg tega je ta ukrep selektiven, saj daje prednost le banki Citadele, in se financira z državnimi sredstvi. Kot je Latvija pojasnila v uvodni izjavi 45, tretji udeleženec v tržnem gospodarstvu junija 2013 ne bi odobril ukrepa, podobnega drugemu ukrepu, pod primerljivimi pogoji. Zato Komisija potrjuje svojo prej začasno oceno iz sklepa o začetku postopka, da drugi ukrep pomeni dodatno državno pomoč.

6.1.3 *Tretji ukrep*

(106) Kar zadeva likvidnostno podporo, dodeljeno banki Reverta, je bila ta prvotno odobrena v okviru združljivih ukrepov državne pomoči, odobrenih v prvem sklepu o reševanju, v obliki državnih vlog. Komisija je takrat ugotovila, da je banki Parex primanjkovalo likvidnega zavarovanja in da je Latvija pri banki položila sredstva ob upoštevanju njenih likvidnostnih potreb, ko banki Parex v nestabilnih razmerah noben tržni vlagatelj ni bil pripravljen zagotoviti likvidnostne podpore ([28]).

(107) Po sprejetju končnega sklepa o banki Parex (ter razdelitvi na dobro in slabo banko) je bila likvidnostna pomoč prenesena na banki Citadele in Reverta. Banka Citadele je že v celoti odplačala svoj delež likvidnostne podpore. Banka Reverta je morala omejiti prejete zneske likvidnostne podpore, kot so določeni v uvodni izjavi 19(c). Vendar znesek likvidnostne podpore, ki je bil dejansko dodeljen banki Reverta, presega celo ravni, predvidene za najslabši mogoči scenarij, odobren v končnem sklepu o banki Parex. Ta dodatna likvidnostna podpora banki Reverta zagotavlja dodatno prednost v primerjavi s pomočjo, odobreno v sklepih o reševanju in končnem sklepu o banki Parex. Latvija ni navedla, da je to likvidnostno podporo zagotovila kot tržni posojilodajalec, in ni predložila nobenih dokazov, na podlagi katerih bi lahko Komisija sklenila, da bi lahko banka Reverta v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim pogojem, pridobila enako prednost, kot ji je bila zagotovljena z državnimi sredstvi v obliki tretjega ukrepa. Razen zneska niso bile spremenjene nobene druge značilnosti likvidnostne podpore, zato je Komisija sklenila, da ukrep pomeni državno pomoč.

(108) Povečana likvidnostna podpora glede na uvodni izjavi 106 in 107 jasno zagotavlja dodatno prednost v primerjavi z odobrenimi ukrepi pomoči, zato pomeni dodatno pomoč (saj so še vedno izpolnjena vsa druga merila iz člena 107(1) Pogodbe).

6.2 **Pravna podlaga za združljivost nove dodatne pomoči**

(109) V skladu s členom 107(3)(b) Pogodbe lahko Komisija odloči, da je pomoč združljiva z notranjim trgom, če se uporablja „za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice“.

(110) Komisija je ob upoštevanju sistemskega pomena banke Parex (ki je bila vodilna banka v Latviji) in pomembnosti njenih posojilnih dejavnosti za latvijsko gospodarstvo v času odobritve ukrepov pomoči potrdila, da bi imelo neobravnavanje težav banke resne posledice za latvijsko gospodarstvo.

(111) Zato so bili ukrepi pomoči, odobreni za banko Parex, v sklepih o reševanju in končnem sklepu o banki Parex ocenjeni v skladu s členom 107(3)(b) Pogodbe in na podlagi sporočil ([29]), ki so bila sprejeta v času finančne krize in so veljala ob dodelitvi pomoči.

([28]) Glej uvodno izjavo 41 prvega sklepa o reševanju.

([29]) Sporočilo Komisije – Uporaba pravil o državni pomoči za ukrepe v zvezi s finančnimi institucijami v okviru trenutne svetovne finančne krize (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o bančništvu iz leta 2008) (UL C 270, 25.10.2008, str. 8); Sporočilo Komisije – Dokapitalizacija finančnih institucij v trenutni finančni krizi: omejitev pomoči na najmanjšo potrebno in zaščitni ukrepi za preprečevanje neupravičenega izkrivljanja konkurence (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o dokapitalizaciji) (UL C 10, 15.1.2009, str. 2); Sporočilo Komisije o obravnavanju oslabljenih sredstev v bančnem sektorju Skupnosti (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o oslabljenih sredstvih) (UL C 72, 26.3.2009, str. 1), in Sporočilo Komisije o ponovni vzpostavitvi uspešnega poslovanja in oceni ukrepov prestrukturiranja v finančnem sektorju v sedanji krizi na podlagi pravil o državni pomoči (v nadaljnjem besedilu; sporočilo o prestrukturiranju) (UL C 195, 19.8.2009, str. 9).

(112) Komisija meni, da se na podlagi časovne razporeditve izvajanja prvega in drugega ukrepa ter njunih podobnosti z odobrenimi ukrepi pomoči enaka pravna podlaga uporablja za dodatno pomoč, odobreno v okviru teh dveh ukrepov.

(113) Kar zadeva tretji ukrep, mora Komisija oceno združljivosti izvesti na podlagi posodobljenih meril iz sporočila o bančništvu iz leta 2013 ([30]). Dejansko je treba vsako pomoč, ki je po objavi sporočila o bančništvu iz leta 2013 v *Uradnem listu Evropske unije* v celoti ali delno odobrena brez odobritve Komisije (torej v nasprotju s členom 108(3) Pogodbe), proučiti na podlagi navedenega sporočila. Ker se je tretji ukrep neprekinjeno uporabljal od leta 2011 do zdaj, je mogoče skleniti, da je bila pomoč delno odobrena po 1. avgustu 2013, tj. datumu objave sporočila o bančništvu iz leta 2013 v *Uradnem listu Evropske unije*.

6.3 **Združljivost pomoči z notranjim trgom**

6.3.1 *O prvem ukrepu*

(114) Podrejeni dolg, ki ga je Latvija odobrila banki Parex, je bil (22. maja 2009) izdan s sedemletnim rokom zapadlosti (tj. do 21. maja 2016) in je tako presegel najdaljši dovoljeni petletni rok zapadlosti, določen v prvem sklepu o reševanju in pozneje potrjen v končnem sklepu o banki Parex. Ukrep Komisiji ni bil priglašen.

(115) Komisija je imela v zvezi s tem dodatnim ukrepom pomoči v obliki roka zapadlosti podrejenih dolgov, ki je presegal pogoje iz sklepov, pomisleke glede tega, ali je bil omejen na najnižji potrebni znesek, in zato ni mogla skleniti, da so bila izpolnjena vsa merila za združljivost.

(116) Zato je Komisija v sklepu o začetku postopka opozorila, da je bil podrejeni dolg s petletnim rokom zapadlosti, ki je bil odobren banki Parex, v sklepih o reševanju ocenjen kot omejen na najnižji potrebni znesek in rok zapadlosti. Na podlagi tega sklepa je bil v okviru sklepov o reševanju in končnega sklepa o banki Parex kot združljiv opredeljen podrejeni dolg s petletnim rokom zapadlosti.

(117) Komisija je na podlagi utemeljitev iz sklepov o reševanju in končnega sklepa o banki Parex ter zaradi neobstoja novih utemeljitev izrazila pomisleke glede združljivosti podaljšanega roka zapadlosti podrejenih dolgov, ki so bili namesto s prvotno odobrenim petletnim rokom zapadlosti izdani s sedemletnim rokom zapadlosti.

(118) Komisija bo ob upoštevanju novih utemeljitev, ki jih je Latvija predložila po sprejetju sklepa o začetku postopka in so navedene v oddelku 5.1, znova ocenila, ali podrejeni dolgovi s sedemletnim rokom zapadlosti, ki jih je Latvija odobrila banki Parex, izpolnjujejo zahtevo po združljivosti, v skladu s katero je državna pomoč omejena na najmanjšo potrebno.

(119) V skladu s sporočilom o bančništvu iz leta 2008 mora biti ukrep pomoči glede na višino in obliko nujen za doseganje zadevnega cilja. To pomeni, da mora biti znesek kapitalske injekcije najnižji potreben za doseganje cilja. Cilj odobritve podrejenega dolga, ki izpolnjuje pogoje za razvrstitev kot kapital 2. reda, banki Parex je bil banki omogočiti nadaljnje doseganje količnika kapitalske ustreznosti in ji zagotoviti zadostno kapitalizacijo za boljšo odpornost na morebitne izgube, da bi se preprečile resne motnje v latvijskem gospodarstvu.

(120) Minimalne zahteve, v skladu s katerimi se lahko podrejeni dolgovi razvrstijo kot kapital 2. reda banke Parex in ki jih je Komisija upoštevala v prvem sklepu o reševanju, so temeljile na veljavni latvijski zakonodaji, ki jo je predložila Latvija ([31]). V skladu s tem je bilo določeno, da je najkrajši rok zapadlosti, v skladu s katerim se lahko podrejeni dolg razvrsti kot kapital 2. reda, pet let. Ta ocena ni bila spremenjena v poznejših sklepih.

(121) Komisija po pregledu dodatnih informacij, ki jih je predložila Latvija in so izražene v uvodnih izjavah 30 do 39, priznava, da so se na podlagi dodatnih omejitev do leta 2010 spremenile značilnosti podrejenih dolgov, v skladu s katerimi ti dolgovi v celoti izpolnjujejo pogoje za razvrstitev kot kapital 2. reda.

([30]) Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. avgusta 2013 dalje (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o bančništvu) (UL C 216, 30.7.2013, str. 1).

([31]) Glej uvodno izjavo 55 prvega sklepa o reševanju.

(122) Komisija zlasti ugotavlja, da je bil učinek meril okvira Basel II na znesek podrejenih dolgov, ki jih je leta 2009 banka Parex prejela kot kapital 2. reda, temeljni element pri določitvi minimalnega začetnega roka zapadlosti podrejenih dolgov. Ustrezno upoštevanje dejavnika amortizacije iz okvira Basel II je bilo nujno za dosego končnega cilja ukrepa pomoči, tj zagotovitev zadostne kapitalizacije banke Parex in preprečitev resnih motenj v latvijskem gospodarstvu v času odobritve prvotnega podrejenega dolga.

(123) Komisija meni, da bi bila ocena roka zapadlosti podrejenih dolgov na podlagi predpostavk in napovedi, ki jih je Latvija predložila v času sprejetja sklepov o reševanju, drugačna, če bi te predpostavke in napovedi ustrezno in popolnoma izražale amortizacijo podrejenega dolga v skladu s pravili Basel II, kot so navedena v uvodni izjavi 37, pri čemer bi bilo namesto petletnega obdobja kot minimalni potrebni rok zapadlosti določeno sedemletno obdobje.

(124) Komisija opozarja tudi, da je ocena združljivosti pomoči v okviru tretjega sklepa o reševanju temeljila med drugim na zavezi latvijskih organov, da bodo čim prej in najpozneje tri leta po odobritvi prvih reševalnih ukrepov za banko Parex ([32]) prodali svoje delnice v banki Parex, tj. najpozneje leta 2011.

(125) Komisija ob upoštevanju teh okoliščin meni, da se lahko določitev prvotnega roka zapadlosti na sedem let obravnava kot določitev minimalnega potrebnega obdobja, da bi lahko podrejeni dolgovi, ki jih je odobrila Latvija, v celoti izpolnjevali pogoje za razvrstitev kot kapital 2. reda in da bi se banki Parex zagotovilo doseganje ciljnega količnika kapitalske ustreznosti, in sicer za ohranjanje stabilnosti znotraj latvijskega bančnega sistema in izpolnjevanje zaveze glede prodaje banke.

6.3.2 *O nepriglašenem podaljšanju roka zapadlosti podrejenih dolgov (drugi ukrep)*

(126) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila pomisleke, da bi se lahko dodatna pomoč z 18-mesečnim podaljšanjem roka zapadlosti podrejenih dolgov štela za združljivo, ker je z obstoječo oceno kot minimalna potrebna omejitev določen petletni rok zapadlosti podrejenega dolga in ker za utemeljitev združljivosti niso bile predložene nobene nove trditve.

(127) Komisija ob upoštevanju informacij, ki jih je Latvija predložila po sprejetju sklepa o začetku postopka, ugotavlja, da so se leta 2013 pojavile regulativne spremembe ([33]) v zvezi z minimalnimi kapitalskimi zahtevami.

(128) Komisiji je bil v zvezi s tem predložen dopis, ki ga je Komisija za finančne in kapitalske trge 1. marca 2013 poslala banki Citadele. Dopis je odgovor bančnega regulatorja na poročilo o notranji oceni kapitalske ustreznosti, ki ga je banka Citadele predložila Komisiji za finančne in kapitalske trge v zvezi s svojim finančnim položajem dne 30. junija 2012.

(129) Dopis z dne 1. marca 2013 najprej opozarja na dejstvo, da morajo vse banke v skladu z dokumenti Komisije za finančne in kapitalske trge o politiki ohranjati več kot 10-odstotni količnik kapitalske ustreznosti. Zatem jasno navaja, da se „banka in skupina za konsolidacijo, če se njuni količnik kapitalske ustreznosti zniža pod 10 %, štejeta za nezadostno kapitalizirani, pri čemer lahko Komisija za finančne in kapitalske trge sprejme popravljalne ukrepe, tj. omeji poslovanje banke“. Dopis v primeru banke Citadele in njene skupine za konsolidacijo dodaja, da je moral količnik kapitalske ustreznosti kapitala, da bi vključeval obstoječa in morebitna tveganja, ki izhajajo iz poslovanja banke Citadele, do konca leta 2013 doseči […] %.

(130) Komisija na podlagi navedenega dopisa potrjuje, da je moral biti količnik kapitalske ustreznosti banke Citadele konec leta 2013 vsaj nad 10 %, da bi lahko banka v celoti nadaljevala svoje dejavnosti.

(131) Komisija opozarja, da je bil končni cilj zagotovitve državne pomoči v obliki podrejenih dolgov, kot je opredeljen v sklepih o reševanju in končnem sklepu o banki Parex, zagotoviti zadostno kapitalizacijo banke Parex (oziroma banke Citadele po letu 2010), da bi se preprečile resne motnje v latvijskem gospodarstvu.

([32]) Opisano v uvodni izjavi 21 tretjega sklepa o reševanju.
([33]) Opisano v uvodni izjavi 40.

(132) Zato Komisija potrjuje, da je morala Latvija junija 2013 sprejeti popravljalne ukrepe, da bi se izognila tveganjem, ki bi se pojavila zaradi nezmožnosti banke Citadele, da izpolni nepričakovano povečane zahteve glede nadzora. Za obravnavanje morebitnega pomanjkanja kapitala v primerjavi z novimi zahtevami bi bilo mogoče le:

(a) vložiti dodatna sredstva – kot kapital 1. ali 2. reda (npr. odobritev novih podrejenih dolgov);

(b) podaljšati rok zapadlosti obstoječih podrejenih dolgov, da bi se spremenila njihova stopnja amortizacije in omogočilo prispevanje večjega deleža dolgov h kapitalu banke.

(133) Preglednica 2 vključuje primerjalni scenarij med primerom, ko je podrejena zapadlost leta 2013 podaljšana (kot je bilo izvedeno v okviru drugega ukrepa), in primerom, ko se zapadlost ohrani pod enakimi pogoji, pod katerimi so bili dolgovi prvotno izdani, pri čemer so vsi drugi parametri enaki. Komisija na podlagi izračuna ugotavlja, da banka Citadele v primeru ohranitve zapadlosti podrejenih dolgov, pri čemer vsi drugi dejavniki ostanejo enaki, konec leta 2013 ne bi bila zmožna doseči 10-odstotni količnik kapitalske ustreznosti.

Preglednica 2

Primerjava količnika kapitalske ustreznosti s podaljšanjem roka zapadlosti ali brez njega

Količnik kapitalske ustreznosti v %	31. december 2013
Finančne napovedi pred 18-mesečnim podaljšanjem zapadlosti (oblikovane junija 2013)	9,75
Dejanski podatki od 31. decembra 2013, vključno s podaljšanjem roka zapadlosti	10,30 ([1])
Predhodne informacije o dejanskih razmerah brez 18-mesečnega podaljšanja roka zapadlosti	9,30

([1]) Informacije iz letnega poročila banke Citadele za leto 2013, str. 75: http://west.citadele.lv/common/img/uploaded/doc/reports/annual_report_2013_en.pdf.

(134) Glede na to, da:

(a) je morala biti nova kapitalska zahteva izpolnjena do 31. decembra 2013,

(b) je morala biti dejavnost upravljanja premoženja odprodana do 31. decembra 2013 in

(c) amortizacija podrejenega dolga neposredno vpliva na količnik kapitalske ustreznosti,

se Komisija strinja, da je drugi ukrep banki Citadele pomenil uspešno in učinkovito rešitev za izpolnjevanje novih zahtev glede kapitalske ustreznosti in da je bilo odobreno podaljšanje najmanjše potrebno za dosego navedenega cilja. Ta rešitev ni zahtevala nobenega prenosa novih denarnih sredstev (čeprav se je morala Latvija vzdržati izterjave sredstev, ki bi ji sicer morala biti odplačana), temveč je obravnavala zahtevo glede nadzora na podlagi potrebe po zaščiti finančne stabilnosti.

(135) Komisija pozitivno ugotavlja tudi, da je količnik kapitalske ustreznosti banke Citadele od 31. decembra 2013 nekoliko presegal zahtevani minimalni 10-odstotni količnik ([34]), kar potrjuje njeno mnenje, da je bilo odobreno 18-mesečno podaljšanje omejeno na najkrajše potrebno.

6.3.3 *O nepriglašeni likvidnostni podpori, dodeljeni banki Reverta (tretji ukrep)*

(136) Latvija je od leta 2011 banki Reverta zagotavljala likvidnostno podporo, ki je presegala omejitve, ki jih je Komisija odobrila v končnem sklepu o banki Parex za osnovni in najslabši mogoči scenarij. Te omejitve so navedene v preglednici 3 ([35]). Dejanski zneski likvidnostne podpore, ki jih je prejemala banka Reverta (kot jih je Latvija sporočila v revidiranem načrtu prestrukturiranja, predloženem januarja 2014) in so navedeni v preglednici 4, so stalno presegali zneske iz končnega sklepa o banki Parex.

([34]) Glej preglednico 2.
([35]) Te informacije so vključene v preglednico 6 končnega sklepa o banki Parex.

Preglednica 3

Zgornje meje likvidnostne podpore za banko Reverta iz končnega sklepa o banki Parex

V milijonih LVL	1.8.2010	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Osnovni scenarij	458	446	419	349	315
Najboljši mogoči scenarij	458	446	419	356	322
Najslabši mogoči scenarij	458	446	419	344	307

Preglednica 4

Dejanski zneski likvidnostne podpore, ki jih je prejela banka Reverta

V milijonih LVL	1.8.2010	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Neporavnana likvidnostna podpora	446	446	428	385	363

(137) Likvidnostna podpora, dodeljena banki Reverta, je bila prvotno odobrena v okviru združljivih ukrepov državne pomoči, odobrenih v prvem sklepu o reševanju, v obliki državnih vlog.

(138) Po sprejetju končnega sklepa o banki Parex (ter razdelitvi banke Parex na dobro in slabo banko) je bila likvidnostna pomoč prenesena na banki Citadele in Reverta. Banka Citadele je že v celoti odplačala svoj delež likvidnostne podpore, banka Reverta pa je morala omejiti prejete zneske likvidnostne podpore. Vendar znesek likvidnostne podpore, ki je bil dejansko dodeljen banki Reverta, presega vse ravni, odobrene v končnem sklepu o banki Parex.

(139) Ocena načrta prestrukturiranja v okviru končnega sklepa o banki Parex je temeljila na predpostavkah, ki so bile takrat predložene v zvezi s pričakovanim dotokom likvidnosti v banko Reverta, ki bi ji omogočil odplačevanje likvidnostne podpore, dodeljene v obliki državnih vlog, do ravni, predhodno določenih v končnem sklepu o banki Parex ([36]).

(140) Zneski, ki naj bi predvidoma ostali neplačani, kot je opisano v končnem sklepu o banki Parex, so znašali od [0–100] milijonov LVL (osnovni scenarij) do [100–200] milijonov LVL (najslabši mogoči scenarij). Vendar bo zagotovljena likvidnostna podpora glede na najnovejše projekcije denarnih tokov, ki jih je predložila Latvija, do leta 2017 predvidoma presegla omejitev iz končnega sklepa o banki Parex, kot je prikazano v preglednici 5.

Preglednica 5

Presežni zneski likvidnostne podpore za banko Reverta v primerjavi z načrtom prestrukturiranja iz leta 2010

V milijonih LVL	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Najslabši mogoči scenarij (prvotni načrt prestrukturiranja)	[250–300]	[250–300]	[200–250]	[150–200]
Ocenjena likvidnostna podpora (posodobitev iz leta 2014)	[300–350]	[250–300]	[250–300]	[250–300]
Razlika	[…]	[…]	[…]	[…]

([36]) Glej uvodno izjavo 55 končnega sklepa o banki Parex.

(141) Komisija ugotavlja, da so bila zaradi naslednjih težav:

(a) slabša kakovost in vrednost sredstev v primerjavi s tistimi, predvidenimi v načrtu prestrukturiranja, in

(b) počasnejša izterjava zavarovanja s premoženjem in pravdni spori z dolžniki,

denarna sredstva izterjana dve leti pozneje (kot je navedeno v uvodni izjavi 45) v primerjavi z izterjavo, predvideno ob sprejetju končnega sklepa o banki Parex. Zaradi te zamude je bilo treba povečati državno pomoč.

(142) Tako je dodatno potrebo po likvidnostni podpori povzročilo slabšanje finančnega položaja banke Reverta v primerjavi z napovedmi iz končnega sklepa o banki Parex. Komisija ugotavlja, da se je zagotovljena likvidnostna podpora v zadnjih letih postopno povečevala v skladu s težavami banke Reverta pri izterjavi sredstev.

(143) Kot je navedeno v uvodni izjavi 56, Latvija trdi, da je bilo od 118,7 milijona LVL likvidnostne podpore le 49,5 milijona LVL pretvorjenega v kapital, zato je preostalega 69,2 milijona LVL pomenilo presežek likvidnostne podpore za približno enak znesek.

(144) Vendar Komisija opozarja, da je mogoče v kapital pretvoriti le državne vloge, kot je določeno v uvodni izjavi 63(b) končnega sklepa o banki Parex. Zato meni, da nižja raven likvidnostne podpore, ki je pretvorjena v kapital, sama po sebi ne pomeni čezmerne likvidnostne podpore.

(145) Komisija tudi ugotavlja, da je bilo banki Reverta leta 2011 odvzeto dovoljenje za opravljanje bančnih storitev, s čimer se je preprečila potreba po pretvorbi nadaljnje likvidnostne podpore v kapital, da bi se dosegel regulativni količnik plačilne sposobnosti. Komisija tako priznava, da je ukinitev kapitalskih zahtev ([37]) Latviji omogočila, da je banki Reverta dodelila znesek pomoči za dokapitalizacijo, ki je bil nižji od najvišjega zneska dokapitalizacije, odobrenega v sklepih.

(146) Komisija je ob upoštevanju težav banke Reverta pri izterjavi sredstev in omejenega zneska dokapitalizacije, ki je bil potreben po odvzemu dovoljenja za opravljanje bančnih storitev, sklenila, da je bila likvidnostna podpora, ki jo je prejela banka Reverta, omejena na najmanjšo potrebno za ustrezno izvedbo postopka likvidacije.

(147) Komisija je sklenila tudi, da je dodatna likvidnostna podpora v skladu z zahtevo glede delitve bremena iz sporočila o bančništvu iz leta 2013. Komisija zlasti ugotavlja, da je bil lastniški kapital nekdanjih delničarjev banke Parex v skladu s točko 77 sporočila o bančništvu iz leta 2013 v celoti odpisan in da se je Latvija zdaj zavezala, da bo preprečila zagotavljanje dodatne podpore v korist imetnikov podrejenih dolgov.

6.3.4 *O kršitvi zaveze o odprodaji dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele (četrti ukrep)*

(148) Latvijski organi navajajo, da Latvija zaradi trenutnih neugodnih tržnih pogojev ni mogla najti zainteresiranih kupcev za dejavnost upravljanja premoženja banke Citadele v predvidenem roku in da ji to ne bo uspelo niti v bližnji prihodnosti.

(149) Latvijski organi opozarjajo, da je bila prodaja banke Citadele med drugimi zavezami opredeljena kot ključni ukrep za obravnavanje izkrivljanja konkurence, ki so ga povzročili ukrepi pomoči. Vendar odprodaje banke Citadele zaradi slabšanja finančnega položaja banke v primerjavi s predvidenimi razmerami ob sprejetju končnega sklepa o banki Parex ni bilo mogoče izvesti v načrtovanem roku.

(150) Latvija navaja tudi, da se bo z združitvijo prodaje dejavnosti upravljanja premoženja in banke Citadele izboljšal tržni interes za banko Citadele in da je verjetneje, da bo podaljšanje obdobja odprodaje omogočilo ponovno privatizacijo banke Citadele.

([37]) Kot je pojasnjeno v uvodnih izjavah 53 do 57.

(151) Komisija priznava, da je finančno stanje banke Citadele slabše, kot je bilo predvideno v prvotnem načrtu prestrukturiranja. To oceno potrjuje tudi nadzorni skrbnik ([38]) in je izražena v kazalnikih iz preglednice 6:

Preglednica 6

Primerjava glavnih finančnih kazalnikov v primerjavi z načrtom prestrukturiranja

	31.12.2013	
	Načrt prestrukturiranja	Dejanski delež
Operativni stroški/skupni prihodki	[50–60]	57,0 %
Oslabitve/neto posojila	[0–5]	2,0 %
Neto prihodki (izguba), v milijonih LVL	[20–30]	10,8
Donosnost lastniškega kapitala v %	[20–30]	8,1 %
Lastniški kapital/sredstva skupaj	[5–10]	6,9 %
Količnik kapitalske ustreznosti	[10–20]	11,7 %

Komisija glede na nizko stopnjo dobičkonosnosti banke Citadele v primerjavi s prvotnim načrtom prestrukturiranja razume težave pri odprodaji banke Citadele v kratkem roku.

(152) Komisija opozarja, da je bila zaveza prodaji dejavnosti upravljanja premoženja skupaj z zavezo prodaji same banke Citadele vključena v končni sklep o banki Parex zaradi omejevanja izkrivljanja konkurence, saj je konkurentom omogočila predložitev ponudb za navedeno dejavnost ([39]).

(153) Komisija pozitivno ugotavlja, da je banka Citadele po sprejetju končnega sklepa o banki Parex začela prodajni postopek, da bi preverila interes trga, imenovala pa je tudi neodvisnega strokovnjaka za oblikovanje najboljše prodajne strategije, kot je navedeno v uvodnih izjavah 61 in 62, torej si je v dobri veri prizadevala izpolniti navedeni zavezi.

(154) Komisija ugotavlja, da si Latvija zdaj prizadeva za daljši rok za izvedbo prodaje dejavnosti upravljanja premoženja v primerjavi z roki, ki se jim je zavezala leta 2009. Latvija predlaga spremembo končnega sklepa o banki Parex, pri čemer bi se odložil prvotni rok odprodaje dejavnosti upravljanja premoženja, da bi jo lahko prodala skupaj z banko Citadele, in sicer na podlagi dodatnih zavez iz uvodnih izjav 64 do 68.

6.3.5 *Izravnalni ukrepi za zmanjšanje izkrivljanja konkurence in povečanje delitve bremena*

(155) Da bi Komisija odobrila spremembe svojih končnih sklepov, morajo spremembe temeljiti na novih zavezah, ki se lahko štejejo za enakovredne prvotnim zavezam ([40]). V tem primeru bi ukrepi pomoči ostali združljivi v skladu s členom 107(3)(b) Pogodbe le, če ostane splošni saldo prvotnega sklepa nespremenjen. Da bi se ohranil prvotni saldo, spremenjene zaveze ne bi smele negativno vplivati na uspešnost poslovanja upravičenca do pomoči, pri čemer ostanejo splošne zaveze z vidika delitve bremena in izravnalnih ukrepov vsaj enakovredne, ob upoštevanju zahtev iz veljavnih sporočil Komisije.

([38]) Poročilo nadzornega skrbnika za 31. december 2013, ki je bilo predloženo 9. maja 2014.
([39]) Glej uvodno izjavo 152 končnega sklepa o banki Parex.
([40]) Za druge podobne odločitve glej na primer SA.29833 KBC – Extension of the target date of certain divestments by KBC and Amendment of restructuring commitments (Podaljšanje ciljnega roka nekaterih odprodaj KBC in sprememba zavez glede prestrukturiranja) (UL C 135, 9.5.2012, str. 5); SA.29833 KBC – Accelerated phasing-out of the State Protection measure and amendments to the KBC restructuring plan (Pospešena postopna odprava državnega zaščitnega ukrepa in spremembe načrta prestrukturiranja KBC) (UL C 163, 8.6.2013, str. 1); SA.34539 Commerzbank – Amendment to the restructuring plan of Commerzbank (Sprememba načrta prestrukturiranja banke Commerzbank) (UL C 177, 20.6.2012, str. 20).

(156) Komisija v zvezi s tem pozitivno ocenjuje zaveze, ki jih je predložila Latvija in so navedene v uvodnih izjavah 64 do 73, saj prispevajo k obravnavanju morebitnih izkrivljanj konkurence, ki izhajajo iz prvega, drugega, tretjega in četrtega ukrepa, ter zagotavljanju ustrezne delitve bremena med deležniki upravičencev.

(157) Oddelek 4 sporočila o prestrukturiranju poziva k izvajanju učinkovitih in sorazmernih ukrepov za omejevanje izkrivljanja konkurence.

(158) Končni sklep o banki Parex je vključeval več takšnih ukrepov, med katerimi je bila ključna zaveza Latvije, da bo odprodala ali poskrbela za odprodajo banke Citadele do 31. decembra 2015 ([41]). Po mnenju Komisije so bile za preprečitev izkrivljanja konkurence, ki izhaja iz državne pomoči, dodeljene banki Parex, zadostne in ustrezne zaveze prodaji banke Citadele v navedenem roku, skupaj z zmanjšanjem števila zaposlenih in prisotnosti banke Citadele na trgu.

(159) V sklepu o začetku postopka je Komisija menila, da prvotno daljši rok zapadlosti podrejenega dolga in 18-mesečno podaljšanje roka zapadlosti, izvedeno leta 2013, pomenita dodatne prednosti za banko Parex v primerjavi z obliko podrejenega dolga, odobreno v sklepih o reševanju in končnem sklepu o banki Parex.

(160) Komisija v zvezi s tem pozdravlja zavezo, ki jo je ponudila Latvija, da se rok prodaje banke Citadele premakne na zgodnejši datum, tj. z 31. decembra 2015 na […], kot ukrep za izravnavo dodatne prednosti, ki jo zagotavlja daljši rok zapadlosti podrejenih dolgov. Pospešitev prodaje banke Citadele prispeva k ohranjanju enakih konkurenčnih pogojev.

(161) Poleg tega Komisija ugotavlja, da se je Latvija jasno zavezala […], če prodaja ne bo izvedena do navedenega zgodnejšega roka. Ta zaveza pomeni dodatni zaščitni ukrep (ki ni bil izrecno vključen v prvotni načrt prestrukturiranja) za zagotovitev, da bo izkrivljanje konkurence ustrezno zmanjšano, saj bo v manj kot […] banka Citadele […].

(162) Komisija pozitivno ugotavlja tudi, da se je Latvija zavezala dodatnemu znižanju zneska kapitala, ki ga lahko latvijski organi dodelijo banki Reverta, kot je navedeno v uvodni izjavi 69.

(163) V razdelku 3 sporočila o prestrukturiranju je določeno, da morajo banke in njeni deležniki čim več prispevati k stroškom prestrukturiranja, da bi se pomoč omejila na najmanjšo potrebno ter da bi se odpravila izkrivljanje konkurence in moralno tveganje.

(164) Komisija v zvezi s tem upošteva dodatne izravnalne ukrepe, ki jih je Latvija predlagala za zagotovitev, da tretje osebe ne bodo imele koristi od dodatnega zneska pomoči, dodeljenega banki Reverta, tj. zaveza glede okrepljenih ureditev delitve bremena iz uvodnih izjav 70 do 73.

(165) Latvija se zavezuje, da banki Citadele in Reverta (nekdanja banka Parex) ter njuna povezana podjetja nobenim podrejenim imetnikom dolgov ali delničarjem, razen Latviji ali banki EBOR, ne bodo plačali obresti, dividend ali kuponov za obstoječe kapitalske instrumente (vključno s prednostnimi delnicami, delnicami razreda B ter instrumenti višjega in nižjega 2. reda) (neporavnane ali vnaprej vračunane) ali uveljavljali pravic do njihovega vpoklica, dokler in razen če državna pomoč za banko Reverta in/ali banko Citadele ne bo v celoti povrnjena in razen če ne bodo k temu zakonsko obvezani. Latvija se v zvezi s tem tudi zavezuje, da bo čim prej in najpozneje do 30. aprila 2015 odpravila kakršne koli take pravne obveznosti. Imetniki obstoječih kapitalskih instrumentov tako ne bodo prejeli nobenega plačila, saj navedeni obstoječi kapitalski instrumenti nimajo obveznega kupona, v likvidacijskem postopku banke Reverta (ki bo izveden do konca leta 2017) pa se bodo uvrstili za dolgom, ki se poplačuje prednostno. Zaradi negativnega kapitala banke Reverta bo za imetnike teh kapitalskih instrumentov praktično nemogoče, da bi prejeli kakršno koli plačilo ali nadomestilo.

(166) Latvija se poleg zavez iz uvodne izjave 165 zavezuje tudi, da ne bo odplačala nobenega neporavnanega dolga (glavnice) v okviru podedovanih podrejenih dolgov, razen če in dokler ne bo v celoti odplačana vsa državna pomoč, dodeljena banki Reverta/Citadele, v obsegu, ki je potreben za kritje negativne čiste vrednosti premoženja banke Reverta, in če bo zagotovljena pravna podlaga. Zato bo neporavnani dolg (glavnica) v okviru podedovanih podrejenih dolgov (i) predmet zavezujoče odredbe, da nobena plačila v okviru podedovanih podrejenih dolgov ne

([41]) Glej uvodno izjavo 76 končnega sklepa o banki Parex.

zapadejo in postanejo plačljiva, ali (ii) pretvorjen v neglasovalni kapital 1. reda ali (iii) odpisan. Glede na to, da nacionalna zakonodaja trenutno ne zagotavlja ustrezne pravne podlage, ki bi omogočala izpolnjevanje navedene zaveze, se Latvija v zvezi s tem zavezuje tudi, da bo sprejela vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da bodo kakršne koli pravne določbe, ki so potrebne za izpolnjevanje navedene zaveze, sprejete najpozneje do 30. aprila 2015.

(167) Komisija pozdravlja zaveze Latvije iz uvodnih izjav 165 in 166, saj v prizadevanju za omejevanje plačil dolgovane glavnice in obresti v zvezi s podedovanimi podrejenimi dolgovi in kapitalskimi instrumenti bank Reverta in Citadele zagotavljajo dodatno delitev bremena.

(168) Komisija na podlagi tega ugotavlja, da se lahko predlagani izravnalni ukrepi iz oddelka 5.5 štejejo za ustrezne in enakovredne (z vidika učinkovitosti) ukrepom, ki jih je Latvija predhodno predlagala, Komisija pa odobrila v končnem sklepu o banki Parex, kakor je bil spremenjen s sklepom o spremembi. Predlagani izravnalni ukrepi dejansko sledijo istemu cilju, tj. omejitvi izkrivljanja konkurence. Ti ukrepi so dobro ciljno usmerjeni, saj se osredotočajo na omejitev izkrivljanja konkurence na trgih, na katerih posluje banka Citadele.

(169) V skladu s tem je Komisija sklenila, da so spremenjene zaveze z vidika ponovne vzpostavitve uspešnega poslovanja, delitve bremena in zmanjšanja izkrivljanja konkurence enakovredne prvotnim zavezam. Z zamenjavo prvotnih zavez z novimi se ne spremeni združljivost pomoči z notranjim trgom, kot je določena v končnem sklepu o banki Parex, kakor je bil spremenjen s sklepom o spremembi.

7. **SKLEPNA UGOTOVITEV**

(170) Komisija obžaluje, da je Latvija nezakonito izvedla prvi, drugi in tretji ukrep, s čimer je kršila člen 108(3) PDEU, in da je kršila zavezo odprodaji dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele v roku iz končnega sklepa o banki Parex (četrti ukrep).

(171) Vendar je iz zgoraj navedenih razlogov ter ob upoštevanju dodatnih zavez Latvije in banke Citadele –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Naslednji ukrepi pomenijo državno pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe:

(a) odobritev podrejenih dolgov za banko Parex, katerih prvotni rok zapadlosti presega pogoje ukrepa, odobrenega v sklepih o reševanju in končnem sklepu o banki Parex (prvi ukrep);

(b) odobritev dodatnega 18-mesečnega podaljšanja roka zapadlosti podrejenih dolgov v znesku 37 milijonov LVL za banko Citadele (drugi ukrep);

(c) odobritev likvidnostne podpore za banko Reverta, ki je presegala omejitve, ki jih je Komisija odobrila v končnem sklepu o banki Parex (tretji ukrep).

Člen 2

Ukrepi pomoči iz člena 1 so z vidika zavez Latvije iz Priloge I združljivi z notranjim trgom v skladu s členom 107(3)(b) Pogodbe.

Člen 3

Roka za odprodajo dejavnosti upravljanja premoženja banke Citadele, tj. 30. junij 2013 brez skrbnika za odprodajo ali 31. december 2013 s skrbnikom za odprodajo (četrti ukrep), navedena v uvodni izjavi 73 Sklepa Komisije C(2010) 6202 final z dne 15. septembra 2009 o državni pomoči C 26/09 (ex N 289/09), katerega izvedbo načrtuje Latvija za prestrukturiranje banke AS Parex Banka, sta spremenjena v skladu z zavezo Latvije iz Priloge II.

Člen 4

Ta sklep je naslovljen na Republiko Latvijo.

V Bruslju, 9. julija 2014

Za Komisijo
Joaquín ALMUNIA
Podpredsednik

PRILOGA I

Latvijski organi ponujajo naslednjo razlago in okrepitev svojih zavez glede dolgovane glavnice in obresti v zvezi s podedovanimi podrejenimi dolgovi:

(a) Banki Citadele in Reverta (nekdanja banka Parex) ter njuna povezana podjetja nobenim podrejenim imetnikom dolgov ali delničarjem, ki niso izrecno Latvija ali Evropska banka za obnovo in razvoj (EBOR), ne plačajo obresti, dividend ali kuponov za obstoječe kapitalske instrumente (vključno s prednostnimi delnicami, delnicami razreda B ter instrumenti višjega in nižjega 2. reda) (neporavnane ali vnaprej vračunane) ali uveljavljali pravic do njihovega vpoklica, dokler in razen če državna pomoč za banko Reverta in/ali banko Citadele ne bo v celoti povrnjena in razen če ne bodo k temu zakonsko obvezani. Če takšne pravne obveznosti obstajajo, se latvijski organi zavezujejo, da jih bodo čim prej odpravili (vsekakor najpozneje do 30. aprila 2015).

(b) Latvijski organi se tudi zavezujejo, da ne bodo odplačali nobenega neporavnanega dolga (glavnice) v okviru podedovanih podrejenih dolgov (razen če in dokler ne bo v celoti odplačana vsa državna pomoč, dodeljena banki Reverta/Citadele), ki bo tako:

   (i) predmet zavezujoče odredbe, da nobena plačila v okviru podedovanih podrejenih dolgov ne zapadejo in postanejo plačljiva, ali

   (ii) pretvorjen v neglasovalni kapital 1. reda ali

   (iii) odpisan;

   v potrebnem obsegu za kritje negativne čiste vrednosti premoženja banke Reverta in če obstaja pravna podlaga.

(c) Latvijski organi bodo sprejeli vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da bodo kakršne koli pravne določbe, ki so potrebne za izpolnjevanje navedenih zavez, sprejete najpozneje do 30. aprila 2015.

(d) Najvišji dovoljeni skupni znesek kapitala, ki ga latvijski organi dodelijo banki Reverta, se s 118,7 milijona LVL zniža na 49,5 milijona LVL.

PRILOGA II

1. Latvijski organi in banka Citadele se zavezujejo, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da bi čim prej in vsekakor pred […] pridobili zavezujoče ponudbe za prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele (vključno z dejavnostjo upravljanja premoženja). Prodaja se izvede najpozneje do […]. Republika Latvija (in njen svetovalec) se po lastni presoji odloči glede ustrezne strukture in oblik prodajne transakcije (npr. prodaja deleža ali prva javna ponudba), če Republika Latvija sčasoma odproda svoj celotni delež v banki Citadele, in sicer najpozneje do […]. V primeru prve javne ponudbe se Republika Latvija zaveže, da se bo z latvijsko Komisijo za finančne in kapitalske trge dogovorila o zavezujočem prospektu do […].

2. Latvijski organi in banka Citadele se tudi zavezujejo, da bo imenovan skrbnik za odprodajo, če do […] ne bodo prejeli nobenih zavezujočih ponudb ali če se s Komisijo za finančne in kapitalske trge v primeru prve javne ponudbe, katere cilj je enak, ne bodo dogovorili o prospektu. V takem primeru bo Republika Latvija sprejela potrebne ukrepe za zagotovitev, da je skrbnik za odprodajo imenovan in opravlja svoje naloge od dne […]. Predvidoma bi se lahko finančni svetovalec za prodajo banke Citadele od dne […] imenoval tudi za skrbnika za odprodajo. Če je imenovan skrbnik za odprodajo, se latvijski organi in banka Citadele zavezujejo, da bodo do […] prejeli zavezujoče in za vse strani nepreklicne ponudbe ter da bodo do […] začeli zavezujoča in nepreklicna pogajanja o sporazumu za prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele, ki bo sklenjen najpozneje do […].

3. Nadalje se latvijski organi in banka Citadele zavezujejo, da bo od dne […] banka Citadele […] novo dejavnost, preostale dejavnosti banke Citadele pa bodo […], če Republika Latvija do […] ne bo začela pogajanj o zavezujočem in nepreklicnem sporazumu, ki bo omogočil prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele do […], ali če Republika Latvija na podlagi prve javne ponudbe ne bo mogla prodati celotnega deleža v novi banki do […].

4. Latvijski organi in banka Citadele se zavezujejo, da bodo prodajno in nakupno transakcijo za prodajo celotnega deleža Republike Latvije v banki Citadele izvedli do […]. Če prodaja zadevnega deleža ne bo izvedena do […], se zavezujejo, da bo banka Citadele […] novo dejavnost, preostale dejavnosti banke Citadele pa bodo […] od […].

5. Če je v katerem koli od zgoraj navedenih primerov dejavnost banke Citadele […], lahko Republika Latvija in/ali banka Citadele katere koli dele dejavnosti banke Citadele, za katere so tretje osebe izrazile interes, prodata tej tretji osebi in jih nanjo preneseta (brez poseganja v načelo […] in nobene nove državne pomoči).